

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ**

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

**III Всеукраїнська науково-практична
конференція молодих вчених та студентів**

Тези доповідей

26 березня 2015 р.

**Дніпропетровськ
2015**

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ

**ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ
СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

*III Всеукраїнська науково-практична
конференція молодих вчених та студентів*

Тези доповідей

26 березня 2015 р.

Дніпропетровськ
2015

УДК 657.2:65.018

ББК 65.052

П 78

Організаційний комітет:

Голова оргкомітету:

Г.Я. Глуха, кандидат економічних наук, доцент, проректор Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля з науково-педагогічної роботи, організації та контролю за навчально-виховним процесом.

Заступник голови оргкомітету:

Д.Ю. Ляшко, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародного обліку і аудиту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

Члени оргкомітету:

П.Й. Агамас, кандидат економічних наук, професор кафедри міжнародного обліку і аудиту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля;

О.П. Агамас, старший викладач кафедри міжнародного обліку і аудиту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля;

Секретар оргкомітету:

В.М. Шевченко, кандидат наук Державного управління, доцент кафедри міжнародного обліку і аудиту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля.

П 78 Проблеми підвищення якості систем обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання: III Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів: тези доповідей, Дніпропетровськ, 26 березня 2015 р. — Дніпропетровськ: Університет Альфреда Нобеля, 2015. — 72 с.

ISBN 978-966-434-342-5

Збірник містить тези доповідей молодих вчених та студентів — учасників III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми підвищення якості систем обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання». У поданих матеріалах розглядаються проблеми і перспективи розвитку системи бухгалтерського обліку, методології та актуалізації розвитку аудиту в сучасних умовах господарювання та можливі шляхи удосконалення аналітичних систем в управлінні підприємством.

УДК 657.2:65.018

ББК 65.052

Відповідальний за випуск: кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародного обліку і аудиту Д.Ю. Ляшко.

ISBN 978-966-434-342-5

© Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, оформлення, 2015

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Антонова О.О., Шевченко В.М. Особливості обліку імпортного контракту	5
Асташенкова О.І., Ляшко Д.Ю. Особливості визнання та здійснення оцінки доходів промислового підприємства	7
Бартошко В.В., Шевченко В.М. Удосконалення обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності	10
Бугайова Т.В. Напрями вдосконалення механізму формування та розподілу фінансово-господарських результатів будівельних організацій	11
Войцеховська А.В. Інформаційні системи як елемент документообігу господарської діяльності підприємства	13
Григорович С.Ю., Дегтярьова К.М. Проблеми запровадження в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності	15
Губанова Е.С. Проблеми узгодження форм фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами	18
Козир Т.М., Гноєва М.В. Роль резерву сумнівних боргів	20
Коркодола О.О., Козир Т.М. Деякі особливості обліку операцій оренди	22
Кравченко М.П., Шевченко В.М. Розвиток платіжної системи України в сучасних умовах господарювання	24
Кушнір В.Г., Шевченко В.Н. Расчетные электронные деньги: недостатки и преимущества	26
Логвінова К.Ю. Оперативний облік розрахунків з підзвітними особами: особливості ведення та перспективи розвитку	29
Падун С.В. Автоматизація обліку оплати праці: сучасний стан та перспективи розвитку	31
Перкун Ю.М. Проблемні аспекти оцінки та обліку готової продукції	34
Родінцева А.І., Атамас О.П. Проблеми обліку дебіторської заборгованості в Україні	37
Савченко А.О., Ляшко Д.Ю. Облік розрахунків з покупцями та замовниками	39
Семенова Е.И. Человеческие ресурсы как учетная единица	41
Семчишин О.Б. Законодавчі аспекти з обліку заробітної плати на підприємстві	43
Тиванюк І.С., Полковникова О.В. Огляд змін у законодавстві щодо організації проведення інвентаризації з 2015 року	45
Трусевич І.О., Рожкова С.С. Поняття дебіторської та кредиторської заборгованостей та їх значення в умовах ринкових відносин	48

Якушенко А.В. Особливості формування витрат автотранспортного підприємства	51
--	----

СЕКЦІЯ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Крамаренко М.О., Атамас О.П. Головні аспекти аудиту фінансової звітності підприємства.....	53
Сологуб А.С., Атамас О.П. Методика проведення аудиту готової продукції промислових підприємств	56
Стороженко А.Г., Шевченко В.М. Шляхи удосконалення системи внутрішнього контролю дебіторської і кредиторської заборгованостей	59
Юрченко В.О., Марченко В.Є. Організація внутрішнього аудиту суб'єктами малого підприємництва	62

СЕКЦІЯ 3. АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Вольнец Т.Г. Анализ, диагностика и регулирование качества туристического продукта	65
Трінсєва О.Д. Аналіз впливу інфляції на валютний курс.....	68

СЕКЦІЯ 1

ПРОБЛЕМАТИКА І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

О.О. Антонова, В.М. Шевченко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ІМПОРТНОГО КОНТРАКТУ

На сьогодні зовнішньоекономічні договори набули досить широкого застосування і регулюються як українським законодавством, так і законодавством інших держав. Проте для уникнення різного роду проблем резидентам України необхідно враховувати певні особливості, а саме щодо повернення нерезиденту імпортованого від нього товару.

Повернення раніше імпортованого товару може здійснюватися у режимі експорту або реекспорту. У відповідності зі ст. 86 Митного кодексу України (МКУ) [1] митний режим реекспорту може бути застосований, зокрема, до імпортованих товарів, які повертаються нерезиденту у зв'язку з невиконанням ним умов договору щодо їх поставки (наприклад, щодо якості, номенклатури тощо), якщо ці товари:

- вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту;

- перебувають у тому ж стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування, зберігання та використання (експлуатації), внаслідок якої були виявлені недоліки, що спричинили реекспорт товарів.

Для вивезення товарів у режимі реекспорту підприємство-резидент має подати до митного органу документи на такі товари та відомості, необхідні для їх ідентифікації, а також у випадках, встановлених законодавством, – дозвіл на проведення операції з реекспорту цих товарів. Дозвіл на реекспорт видається Міністерством економічного розвитку і торгівлі України згідно з Положенням № 52 [2]. Виконати зазначені вимоги резидентам не завжди вдається, тому найчастіше вони повертають раніше імпортований товар в режимі експорту. Однак у будь-якому випадку резиденти повинні дотримуватися норми ст. 1 Закону України № 185/94-ВР «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» [3], згідно з яким виручка від реалізації експортної операції повинна надійти їм не пізніше 180 календарних днів з дати виписки вивізної вантажної митної декларації. Таким чином, якщо підприємство вже здійснило оплату імпортованого товару (нерезидент має повернути кошти), зняття банком такої операції з валютного контролю здійснюється після повернення коштів від нерезидента, яке має відбутися не пізніше ніж через 180 днів після оформлення експортної декларації на повернення товару. Якщо ж оплату товару

підприємство не здійснювало, то експортна операція знімається банком з валютного контролю на підставі оформленої імпоротної декларації (ВМД на імпорт) та додаткової угоди, підписаної з нерезидентом, згідно з яким здійснюється повернення товару. Слід зазначити, що такі документи підприємству слід самостійно і своєчасно (тобто не пізніше 180 днів з моменту здійснення експорту) надати в свій обслуговуючий банк. В іншому випадку банк може трактувати експортну операцію по поверненню як продаж товару на експорт і розраховувати на надходження протягом 180 календарних днів валютної виручки, у разі ненадходження якої підприємство буде чекати «валютна» перевірка органом ДПС.

Операція з вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту є об'єктом оподаткування ПДВ за нульовою ставкою (п. 185.1, пп. 195.1.1 Податкового кодексу України (ПКУ) [4]). У даній ситуації у платників виникає запитання: чи потрібно коригувати ПДВ, який був сплачений при імпорті цього товару і відображено у складі податкового кредиту?

На нашу думку, цього робити не потрібно з таких міркувань. Відповідно до п. 198.3 ПКУ податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг (але не вище рівня звичайних цін) та складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку у зв'язку з придбанням або виготовленням товарів (у т. ч. при їх імпорті) та послуг з метою їх подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку. Експортна операція по поверненню, як зазначено вище, обкладається податком, хоча і за нульовою ставкою. Однак слід зазначити, що працівники органів Державної фіскальної служби в деяких консультаціях (зокрема, в одному з відповіді з Єдиної бази податкових знань) вважають, що в такому разі податковий кредит слід відкоригувати. Тобто підприємствам слід бути готовими до того, що при перевірці, можливо, доведеться відстоювати своє право на податковий кредит у розглянутій ситуації.

Що стосується податку на прибуток, то операція з повернення раніше ввезеного товару податкових наслідків (крім курсових різниць) не викличе, адже доходи або витрати при імпорті такого товару також не виникали. Курсові різниці, як відомо, слід визначати лише за монетарними статтями балансу. При обчисленні курсових різниць за операції з повернення імпортованого товару потрібно звернути увагу на наступне:

- якщо імпортований товар не був сплачений, то кредиторська заборгованість перед постачальником-нерезидентом є монетарною статтею. Однак при поверненні товару така стаття з розряду монетарних переходить в немонетарні (оскільки повертається товар, а не грошові кошти). Отже, розрахунок курсових різниць на дату повернення товару в бухгалтерському обліку (і відповідно при обчисленні податку на прибуток) здійснювати не потрібно;

- якщо поставлений товар вже був сплачений українським підприємством і спочатку повертається товар нерезиденту, то виникає монетарна заборгованість, а отже, при отриманні коштів від нерезидента потрібно здійснити розрахунок курсових різниць;

– якщо поставлений товар вже був сплачений українським підприємством і спочатку надходять (повертаються) кошти від нерезидента, то виникає немонетарна заборгованість, а отже, при відвантаженні натомість товару у підприємства курсових різниць не виникає.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Про порядок видачі дозволів на імпорт в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dkrp.gov.ua/files/6ae80b6378.doc
3. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закону України від 23.09.94 р., № 185/94-ВР: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
4. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Науковий керівник: В.М. Шевченко, канд. наук з держ. упр., доц.

О.І. Асташенкова, Д.Ю. Ляшко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ДОХОДІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У бухгалтерському обліку доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого збільшується власний капітал підприємства.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних питань ведення обліку та здійснення оцінки доходів промислового підприємства, а також розробка шляхів їх удосконалення.

Дохід є надходженням економічних вигод, які виникають в результаті діяльності підприємства у вигляді виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, гонорарів, відсотків, дивідендів тощо. В обліку дохід відображається в момент надходження активу або погашення зобов'язання, які приводять до збільшення власного капіталу підприємства. Доходи відображаються в обліку за принципом нарахування.

Доходи підприємства класифікуються за такими групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції;
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи;
- надзвичайні доходи.

Організація обліку доходів. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи від звичайної діяльності підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(с)БО 15 «Дохід» [1–4].

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій призначені рахунки класу 7 “Доходи і результати діяльності”.

Критерії визнання доходів. Дохід визнається в разі дотримання таких умов:

- при збільшенні активу або погашенні зобов’язань, які приводять до збільшення власного капіталу підприємства (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків засновників підприємства);
- оцінка доходу може бути достовірно визначена.

У бухгалтерському обліку дохід відображається в сумі грошових коштів або їх еквівалентів, які були отримані або підлягають одержанню.

Не визнаються доходами, оскільки не є економічними вигодами, які надходять на підприємство і не приводять до збільшення власного капіталу, суми, одержані від імені третіх осіб, такі як:

- податок на додану вартість, акцизи, інші податки і обов’язкові платежі, що підлягають перерахуванню до бюджету і позабюджетних фондів;
- надходження за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- попередня оплата (аванс у рахунок оплати) продукції (товарів, робіт, послуг);
- завдаток під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором;
- надходження, що належать іншим особам;
- надходження від первісного розміщення цінних паперів.

Отже, такі суми вилучаються з доходу. Разом із тим вищезазначені суми не включаються тільки до суми чистого доходу підприємства.

Визнані доходи від звичайної діяльності класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- Доходи (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
- Інші операційні доходи.
- Доходи від участі в капіталі.
- Фінансові доходи.
- Інші доходи.
- Надзвичайні доходи.

Для відображення в бухгалтерському обліку і складанні фінансової звітності зокрема, Звіту про фінансові результати, події, пов’язані з отриманням доходів, вони поділяються за видами діяльності.

Облік доходів від основної та іншої операційної діяльності.

Операційна діяльність підприємства – це основна діяльність, яка пов’язана з виробництвом продукції, або реалізованої продукції, що є визначною метою створення підприємства та забезпечує основну частину його доходу.

Доходи від операційної діяльності включають:

- дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи (різні доходи від операційної діяльності підприємства, крім доходу від реалізації продукції, а саме: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо).

Облік доходів від іншої звичайної діяльності.

Доходи від інших операцій підприємства, які виникли у процесі його звичайної діяльності. До таких операцій належать:

- реалізація фінансових інвестицій;
- реалізація необоротних активів;
- доходи від не операційних курсових різниць;
- дохід від безоплатно отриманих оборотних активів;
- інші доходи.

Облік доходу від надзвичайних подій.

Доходи і витрати, що виникають внаслідок аварій, стихійного лиха та інших подій, які відрізняються від звичайної діяльності підприємства та не виникають часто або регулярно.

Облік доходів від фінансових операцій.

Доходи від фінансової діяльності включають:

- Дохід від участі в капіталі (використовується для відображення прибутку, одержаного від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких здійснюється за методом участі в капіталі. Метод участі в капіталі передбачає збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на суму відповідно збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування);

- Інші фінансові доходи.

Оцінка доходу. У бухгалтерському обліку дохід відображають, у сумі справедливої вартості активів – отриманих або тих, що мають бути отримані.

Сума доходу, яка виникає у результаті господарської операції, як правило, визначається за домовленістю між підприємством і покупцем або користувачем активу. Вона оцінюється за справедливою вартістю отриманої компенсації або компенсації, яка може бути отримана, з урахуванням будь-якої торгової знижки, наданої підприємством.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV.
2. П(с)БО 15 «Дохід», затверджено наказом МФУ від 29.11.99; укл. В. Кузнецов. – Х.: Фактор, 2008. – 176 с.
3. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. – Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2004.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник для студентів: ЖІТІ, 2000. – 416 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з основних закономірностей сучасної епохи є зростання ролі зовнішньоекономічних зв'язків кожної держави. Господарське зближення націй усе відчутніше впливає на темпи і характер економічного і соціального розвитку, на загальну політичну обстановку в сучасному світі, відкриває нові можливості для практичного мирного співробітництва держав. Процес інтернаціоналізації сучасного світового господарства вимагає нового рівня багатобічних економічних взаємин, який можливий лише за умови створення в країнах економіки ринкового типу. Складовим елементом такого співробітництва є зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання різних країн.

Побудова стійкої ринкової системи господарювання неможлива без здійснення на підприємствах зовнішньоекономічних операцій, що відкривають нові шляхи для реалізації їх економічної діяльності шляхом розвитку відносини та здійснення розрахункових операцій з підприємствами іноземних держав.

Організація і здійснення зовнішньоекономічної діяльності потребують виконання специфічних завдань методичного, методологічного, організаційного характеру та технічного забезпечення бухгалтерського обліку, що повинно надати керівництву підприємства достатню інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень.

В умовах малого підприємства, щоб уникнути помилок з оформленням митних документів і вести відповідний облік і контроль, пропонується використовувати послуги спеціалізованого підприємства, це підприємство буде займатися: підготовкою повного комплексу документів для оформлення вантажної митної декларації, розробкою оптимальних схем зовнішньоторговельних операцій, розрахунком сукупного митного платежу, декларуванням товару, проведенням погоджень оформлення вантажу відповідно до обраного митного режиму. Однак, частина функцій з обліку і контролю зовнішньоекономічної діяльності залишається на підприємстві. Це облік виконання угод і облік руху валютних коштів, які надходять за експортовану продукцію. Для оперативного обліку цих операцій доцільно застосовувати облікову картку експортної діяльності, в якій пропонується, доцільно відобразити наступне:

- реквізити імпортера, куди включаються: найменування фірми імпортера, адреса місцезнаходження, контактні телефони, банківські реквізити імпортера;
- основні дані за контрактом: номер контракту, дата контракту, місце підписання контракту;
- відомості про доповнення і зміни до договору: дата, номер доповнень і змін до контракту; до якої статті, пункту, підпункту відноситься зміна; короткий зміст змін;

- характеристика експортної продукції: кількість, ціна, загальна вартість, критерії, що визначають обговорену якість продукції;
- моменти переходу ризиків: вказати умови «ІНКОТЕРМС», митницю і де здійснювалося оформлення вантажу, дату, номер вантажної митної декларації, сплату коштів за митні процедури збереження товару, кількість товару під митним контролем, товаросупроводжувальні документи;
- умови приймання товару: дата і місце оформлення акта приймання-передачі товару, особи приймання-передачі, що підписали акт, і короткий зміст акта;
- надходження експортного виторгу: указати форму й основні умови розрахунків, банківські реквізити і номер рахунка, куди надійшов виторг, суму і найменування валюти.

Таким чином, ведення облікової картки експортної діяльності дозволить підприємству систематизувати інформацію, яка міститься в зовнішньоекономічних контрактах, що, у свою чергу, полегшить контроль виконання контрактів і його аналіз. Проте найбільш ефективною формою зберігання й використання таких відомостей є електронна (або комп'ютерна), оскільки вона дає можливість при необхідності перетворювати інформацію, робити її сортування по потрібних ознаках. Можлива також організація автоматизованого контролю шляхом запровадження спеціальних бухгалтерських програм. У цьому випадку програма сама буде пропонувати на який контракт варто звернути увагу в першу чергу.

Т.В. Бугайова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БУДІВЕЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Бухгалтерський облік в будівельних організаціях забезпечує виявлення і мобілізацію наявних резервів, що спрямовуються на виконання планів обсягу і введення в дію нових виробничих потужностей та об'єктів будівництва, для систематичного зниження витрат на виробництво будівельних і монтажних робіт та продукції підсобних і допоміжних виробництв.

Бухгалтерський облік базується на єдності методологічних, організаційних і технічних положень, дотримання яких забезпечує уніфікацію, достовірність, об'єктивність і повноту облікових даних.

Предметом бухгалтерського обліку в будівництві є господарська діяльність забудовника, а також господарська діяльність організацій та господарств, які обслуговують основну діяльність будівельних організацій.

Господарська діяльність підрядних будівельних організацій охоплює виробництво будівельних і монтажних робіт і здійснюється на підставі договору із замовником, затверджених кошторисів та кошторисно-фінансових розрахунків, річного титульного списку.

Основне завдання підрядних будівельних організацій полягає у виконанні всіх будівельних і монтажних робіт і забезпечення введення в дію об'єктів і потужностей у встановлені терміни. Необхідно на підставі бухгалтерського обліку постійно вивчати господарську діяльність будівельних організацій, проводити систематичний економічний аналіз її роботи в частині виконання плану будівельно-монтажних робіт за обсягом, структурі, замовникам, окремих об'єктів і здачі будівельної продукції і виробничих потужностей в дію, отримання прибутку і зниження собівартості будівельно-монтажних робіт і продуктивності праці в будівництві.

Основні напрями вдосконалення механізму формування та розподілу фінансово-господарських результатів доцільно об'єднати в кілька груп, виходячи зі структури даного механізму, а також з урахуванням його внутрішніх і зовнішніх зв'язків у рамках фінансово-господарського механізму і системи управління фінансами будівельної організації.

Основні напрями вдосконалення механізму формування фінансово-господарських результатів включають:

- оптимізацію облікової політики будівельних організацій;
- комплекс заходів, що забезпечують законне і правильне визначення обсягу виручки від реалізації будівельної продукції, суми податку на додану вартість, сум податків відносяться на фінансові результати, а також розмірів витрат виробництва, що впливає на точність і достовірність визначення фінансово-господарських результатів.

Основні напрями вдосконалення механізму розподілу фінансово-господарських результатів включають:

- оптимізацію системи оподаткування прибутку;
- розробку такої системи ставок і пільг податку на прибуток, яка буде стимулювати використання чистого прибутку будівельних організацій, перш за все, на розвиток і вдосконалення власної виробничої бази;
- зменшення непродуктивних витрат і втрат;
- розробку і реалізацію заходів, спрямованих на подолання кризи неплатежів з метою поступового зниження сум пені і штрафів, що сплачуються до бюджету і позабюджетних фондів;
- оптимізацію розподілу чистого прибутку, що залишається в розпорядженні будівельної організації, на фонди споживання і фонди нагромадження;
- комплекс заходів, що забезпечують доцільне й ефективне використання коштів фондів споживання і накопичення.

Група напрямків вдосконалення методів управління формуванням і розподілом прибутку включає розробку і впровадження перспективних методів оцінки, аналізу, прогнозування та планування фінансово-господарських результатів, а також методів оперативного контролю за ходом виконання плану по прибутку, в тому числі і в умовах автоматизації.

Заходи щодо вдосконалення фінансово-господарського механізму будівельних організацій необхідно відображати в керівних документах, так як перетворення у функціональну ланцюг фінансово-господарського механізму обов'язково повинні супроводжуватися розвитком нормативно-правової бази фінансів підрядних будівельних організацій.

Науковий керівник: П.І. Атамас, канд. екон. наук, проф.

А.В. Войцеховська
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДОКУМЕНТООБИГУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Євроінтеграція України на сучасному етапі призводить до динамічного розвитку інтелектуальної власності як компонента господарських відносин, коли на очах з'являються нові об'єкти інтелектуальної власності, а також підсилюється значення для економіки і розширюються способи їхньої ідентифікації. Конкурентоспроможне підприємство передбачає використання природні, матеріальні, нематеріальні, трудові та фінансові ресурси. Водночас дедалі більшу роль відіграють нематеріальні активи, частка яких у структурі активів суб'єктів підприємницької діяльності постійно зростає. Наявність нематеріальних активів у складі ресурсів підприємства збільшує ринкову вартість підприємств, підвищує інвестиційну привабливість та забезпечує захист їхніх прав. Отже, ідентифікації об'єктів інтелектуальної власності встановлює наявність та чинність документів, які засвідчують правомірне набуття права авторства, права власності, а також інших документів, які є підставою для оприбуткування об'єкта нематеріального активу. Ідентифікація є обов'язковою умовою для обліку об'єктів інтелектуальної власності. Ідентифікація об'єктів інтелектуальної власності визначає основні відмінні ознаки в якості нематеріальних активів підприємства: відсутність матеріальної основи, здатність приносити дохід, відсутність відходів та ліквідаційної вартості, можливість використання у різних сферах виробництва, врахування нормативно-правової бази, перехід на міжнародні стандарти ведення бухгалтерського обліку.

Інтелектуальна власність – це система, що складається з різних об'єктів. Це не стала, раз і назавжди система, а живий, що продовжує розвиватися, «організм». Причому, темпи розвитку його збільшуються рік від року разом із збільшенням темпів наукового, технологічного і культурного розвитку людського суспільства.

У контексті процесів, що нині відбуваються в Україні, проблема ідентичності інтелектуальної власності набуває особливо актуального значення, саме у вигляді автоматизованих систем підприємства, якими є бази даних.

В останні десятиліття інформацію розглядають як один з основних ресурсів розвитку суспільства, а інформаційні системи та технології у ви-

гляді баз даних – як засіб підвищення продуктивності праці та ефективності роботи персоналу.

Переробка інформації – найважливіша функція, без якої неможлива цілеспрямована діяльність будь-якої соціально-економічної, організаційно-виробничої системи (підприємства, організації, території і т.п.). Систему, що реалізує функції збору, зберігання, обробки і передачі інформації, називають інформаційною системою у вигляді бази даних. Найважливішими функціями цих систем є прогнозування, планування, облік, аналіз, контроль і регулювання. Технології виконання таких функцій впроваджуються на ТОВ «Колор Систем Плюс». Найбільш широко інформаційні системи у вигляді баз даних використовуються у виробничій, управлінській і фінансовій діяльності.

Співробітники ТОВ «Колор Систем Плюс» розробляють інформаційні системи у вигляді бази даних, які можуть бути впровадженими в існуюче програмне забезпечення будь-якого підприємства сфера діяльності яких пов'язані із господарським обліком та призначених для автоматизованої обробки інформації та прийняття управлінських рішень.

Однією із таких систем є база даних «Аналіз», яка пов'язана з веденням бухгалтерського обліку.

Для розробки програми було проведено ряд етапів. На першому етапі було проаналізовано та виявлено програмне забезпечення на якому й розроблялася база даних. З усього різноманіття програмного забезпечення обрано платформу 1С та програму Microsoft Excel. Ці платформи є сумісними.

Отже, майбутні користувачі бази даних «Аналіз» зможуть вибирати ту платформу на якій їм буде зручніше працювати. В середовищі 1С база даних буде впровадитися у наступних режимах:

- 1С 7.7 впроваджує базу даних за допомогою режиму «Конфігуратор». Для користувача база даних «Аналіз» буде доступна в режимі 1С: «Підприємство» у зовнішніх звітах.

- 1С 8.2 застосує базу даних за допомогою зв'язка з програмою Microsoft Excel.

За допомогою платформи Microsoft Excel база даних буде відкриватися з урахуванням масивів даних та логічних функцій, які формуються з допомогою мови програмування C++.

На другому етапі проходить визначення інформаційного забезпечення. Інформаційне забезпечення представляє собою фінансову та бухгалтерську звітність. Вона дає можливість згодом дати можливість аналізувати стан підприємства. Розгляд стану підприємства буде поводитися за допомогою економічного та фінансового видів аналізу.

Звітність у базу даних «Аналіз» постачається з бухгалтерських програм за допомогою «Спеціальної вставки».

Первісні дані завантажуються в базу даних «Аналіз» за допомогою встановленого алгоритму та, в послідовному, відбувається розрахунок коефіцієнтів.

Після отримання результатів програма надає пропозиції підприємству стосовно подальшої діяльності.

Отже, розроблена база даних «Аналіз» проводить ідентифікацію суб'єкта господарювання, що характеризує клієнта як учасника фінансово-господарської діяльності. Ідентифікація клієнта дає можливість перевірити правильність ведення документообігу та проаналізувати господарську діяльність. Коефіцієнтний аналіз призводить до виявлення вузьких місць у діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Андрощук Г.В. Основы патентного права Украины: учебное пособие / Г.В. Андрощук, Л.И. Работягова: Министерство образования и науки Украины – К.: Центр учебной литературы, 2001. – 250 с.
2. Багов В.П. Управление интеллектуальным капиталом: учебное пособие / В.П. Багов, Е.Н. Селезнев, В.С. Ступаков: Министерство образования РФ – М.: Камерон, 2006. – 340 с.
3. Березін О.В. Економіка підприємства: навч. посібник / О.В. Березін: Міністерство освіти і науки України. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
4. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень / М.Т. Білуха: Міністерство освіти і науки України – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
5. Бланк І.А. Управление активами / И.А. Бланк: Министерство образования и науки Украины – К.: Ника – Центр, 2000. – 720 с.
6. Бланк І.А. Управление использованием капитала / И.А. Бланк: Министерство образования Украины – К.: Эльга, 2002. – 656 с.
7. Бланк І.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк: Министерство образования Украины – К.: «Ника – Центр», 2000. – 512 с.
8. Бойко В.В. Экономика предприятий Украины: учебное пособие / В.В. Бойко: Министерство образования и науки Украины – Днепропетровск: Пороги, 1997. – 311 с.
9. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів / С.В. Івахненко: Міністерство освіти і науки України – Житомир: ЖІТІ, 1997. – 304 с.
10. Ван Хорн Дж. Основы управления финансами: пер. с англ / Дж. Ван Хорн: Министерство образования РФ – М.: Финансы и статистика, 2000. – 782 с.

Науковий керівник: Т.М. Козир, ст. викладач.

С.Ю. Григорович, К.М. Дегтярьова
Національний університет державної податкової служби України

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Процес входження України в Європейський Союз потребує перегляду не тільки чинного законодавства, а й чинної системи обліку, звітності та статистики. Перехід України на міжнародні стандарти відкриває перед

Україною нові можливості для ефективного функціонування інформаційної системи і подальшої гармонізації вимог до звітності.

Проблеми впровадження МСФЗ в Україні висвітлювались у працях багатьох відомих науковців: С. Голова, В. Казмирчука, О. Концура, В. Костюченка, Л. Нишенка, В. Швеця та ін. Вчені розглядали питання гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також визначення основних напрямів удосконалення бухгалтерського обліку в Україні на основі міжнародного досвіду. Разом з тим, впровадження МСФЗ в Україні потребує подальшого дослідження.

Розвиток міжнародних ринків, як наголошує Нишенко Л., веде до інтернаціоналізації національної економіки [1, с. 6]. Українські компанії поступово виходять на світові ринки капіталу, залучають зарубіжні інвестиції або іноземних інвесторів. Для цього необхідно формувати фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів. Іноземним компаніям, які функціонують на національному ринку, та українським компаніям з іноземними інвестиціями також потрібна фінансова звітність, складена згідно з міжнародними стандартами. Тому доцільно гармонізувати національну систему бухгалтерського обліку з міжнародною практикою.

Важливим кроком у розробці нової стратегії розвитку бухгалтерського обліку в Україні стало затвердження наказом Мінфіну від 07.02.2013 р. № 73 нового НП(С)БО 1 на заміну П(С)БО 1, 2, 3, 4 та 5, які окремо визначали порядок подання кожної з основних форм фінансової звітності.

Призначені зміни наблизили бухгалтерський облік та подання фінансової звітності за національними стандартами до міжнародних стандартів обліку. Отже, нове Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Нове НП(С)БО 1 отримало «підвищення у статусі» – стало «національним».

Зробивши аналіз можна сказати, що хоча П(с)БО та МСФЗ мають однаково концептуальну основу, між ними є певна невідповідність.

Так, у П(с)БО повністю відсутні положення, адекватні МСФЗ 1 «Перше застосування МСФЗ», 2 «Платіж на основі акцій», 4 «Страхові контракти», 7 «Фінансові інструменти: розкриття» та МСБО 26 «Облік та звітність за програмами пенсійного забезпечення» і 34 «Проміжна звітність», а також тлумаченням МСФЗ.

Значні розбіжності з міжнародними стандартами спостерігаються у сфері обліку об'єднання бізнесу, консолідації фінансових звітів, подання інформації про фінансові інструменти та основні засоби.

Проте, навіть коли П(с)БО містять вимоги щодо розкриття інформації в примітках, які в цілому відповідають МСФЗ, існують суттєві відмінності щодо розкриття інформації у фінансовій звітності вітчизняних підприємств.

Внаслідок розбіжностей між П(с)БО і МСФЗ вітчизняні підприємства, які складають звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності, змушені вести паралельний облік згідно з МСФЗ або періодично трансформувати звітність, складену згідно з П(с)БО.

Але найбільшою проблемою є відсутність кваліфікованих кадрів, які не лише знають МСФЗ, але й можуть застосувати їх на практиці. Кожному суб'єкту господарювання потрібен бухгалтер для складання внутрішньої та зовнішньої звітності та підготовки податкових декларацій. Фахівці із знанням П(С)БО потрібні, зазвичай, публічним компаніям, компаніям з управління активами (КУА), банкам та інвестиційним фондам різних видів. Порівняно із загальною кількістю комерційних підприємств України таких компаній небагато. Зважаючи на те, що лише декільком сотням організацій в Україні потрібні фахівці із знанням П(С)БО, попит на них, порівняно із загальною кількістю бухгалтерів, невеликий. У зв'язку з тим, що знання МСФЗ не є обов'язковими в нашій країні, небагато і фахівців з відповідною кваліфікацією. Аудитори з такою кваліфікацією в Україні працюють переважно у великих міжнародних аудиторських фірмах. У результаті, більшість українських аудиторів не навчається представляти фінансову звітність відповідно до МСФЗ [2]. Але, слід зазначити, що в Україні діють курси підвищення кваліфікації в частині застосування МСФЗ та сертифікаційні програми, в тому числі, міжнародні. Незалежна асоціація українських банків (НАБУ), поряд з іншими організаціями також бере активну участь у координації та інформаційній підтримці переходу банків на МСФЗ. Так, у жовтні 2012 р. асоціацією було організовано нараду та семінар для Голів Правління банків-членів НАБУ на тему "Наслідки запровадження МСФЗ з точки зору бізнесу" [3].

Таким чином, для того, щоб створити сприятливі умови здійснення облікового процесу, пропонуємо провести наступні кроки: забезпечити фінансову та інформаційну підтримку процесу переходу на МСФЗ; створити умови для навчання й надання консультацій щодо особливостей ведення обліку за міжнародними стандартами; створити діючий ефективний механізм контролю за дотриманням МСФЗ.

Список використаних джерел

1. Нищенко Л. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з Міжнародними стандартами / Л. Нищенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 5. – С. 6–9.
2. Хілл Б. Порівняння національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку України з МСБО / Б. Хілл. – К., Україна, 2010.
3. МСФЗ. Впровадження МСФЗ: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: nabu.com.ua//Analytics/MSFO.pdf

Науковий керівник: О.Д. Михасик.

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ З МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

В умовах постінформаційного розвитку суспільства нові вимоги господарювання потребують забезпечення системи управління якісною обліково-звітною інформацією і особливо її заключної складової – фінансовою звітністю. Запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні потребує належного їх організаційного, теоретичного та методичного забезпечення. Особливого значення звідси набуває питання складання фінансової звітності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку і фінансової звітності (МСФЗ).

МСФЗ на сьогодні мають такі проблеми впровадження: перехід на застосування МСФЗ шляхом трансформації фінансової звітності; стандартизація форм фінансової звітності, що не зовсім відповідає практиці міжнародних стандартів.

Публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, складають фінансову звітність і консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами [1], відповідно до існуючих нормативних вимог.

Редакції таких Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С) БО: 2 «Баланс», 3 «Звіт про фінансові результати», 4 «Звіт про рух грошових коштів», 5 «Звіт про власний капітал» – діяли з 10.01.2012 р., у яких містилася відмітка щодо вибору складання фінансової звітності як за П(С) БО, так і за МСФЗ.

Також варто зазначити, що „найгіршим результатом” стало б надання компаніями бухгалтерських звітів, які виглядають так, ніби вони відповідають вимогам МСФЗ, готуються по тій же формі, включають примітки та розкривають інформацію, але не відображають реального стану речей. Підготовлені таким чином звіти принесуть мало користі інвесторам, підірвуть репутацію міжнародних стандартів [3]. 07.02.2013 року Міністерство фінансів видало наказ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «загальні вимоги до фінансової звітності» [2], в якому наведено напрям реформування фінансової звітності. Основна ідея цього наказу полягає в переформуванні форм фінансової звітності під загальні вимоги міжнародних стандартів фінансової звітності, а саме:

- з Балансу (Звіту про фінансовий стан) виключені розділи та статті незрозумілої природи, всі статті суворо класифіковані за критерієм оборотності / необоротності;
- у Балансі (Звіті про фінансовий стан) з’явилася окрема стаття щодо поточного податку на прибуток;
- у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупні доходи) з’явилися дані про сукупний прибуток;

- зі Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупні доходи зни-кли надзвичайні статті);
- зі Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупні доходи) ви-ключена стаття податок на додану вартість;
- Звіт про рух грошових коштів може представлятися як прямим, так і непрямим методом.

До Звіту про власний капітал є зауваження, яке стосується відсутності порівняльної інформації за попередній період. Нова форма Звіту не узгоджується з МСБО 1, який вимагає розкривати показник загального сукупного прибутку, а не окремо чистий прибуток (збиток) за звітний пе-ріод та інший сукупний дохід за звітний період, як НП(С)БО 1. Відмінності між формами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Відмінності між формами фінансової звітності за новими формами в Україні та за МСФЗ

Форми звітності	МСФЗ	НП(С)БО
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Містить спеціальні статті по фінансових активах і зобов'язаннях	Не виділено спеціальні статті по окремих фінансових активах і зобов'язаннях
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупні доходи)	Не наведено поділу сукупного прибутку за критерієм можливості перекласифікації	Визначення іншого сукупного доходу не дає вичерпного переліку відповідних елементів; наводиться інформація про дивіденди на акцію

Отже, відсутність оновлених офіційних редакцій МСФЗ унеможли-вляє ведення бухгалтерського обліку вітчизняними підприємствами від-повідно до МСФЗ. Ще й досі немає адаптованих форм фінансової звітнос-ті згідно до вимог МСФЗ на сьогодні, які б повністю відповідали їх вимо-гам, що визначає ряд проблемних питань у цій сфері та підкреслює акту-альність подальших досліджень з даного питання.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України, 16 липня 1999 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим до-ступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгал-терського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Мі-ністерства фінансів України, 7 лютого 2013 р. № 73. [Електронний ре-сурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
3. Безверхий К. Вітчизняна фінансова звітність за МСФЗ: міфоло-гія від Мінфіну / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 2. – С. 8–12.

Науковий керівник: Д.Ю. Ляшко, канд. екон. наук., доц.

РОЛЬ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

В умовах сьогодення Україна перебуває в скрутному становищі через часті зміни економічної ситуації в країні, її непередбачуваності та нестабільності.

Зміна уряду, ведення бойових дій на території нашої держави, коливання курсів валют – все це вибиває підприємства зі звичного кола ведення фінансово-господарських справ. Впровадження конкурентного середовища на українському ринку викликає потребу у постійному вдосконаленні методів ведення бізнесу. Розвиток ринкових відносин у країні залежить на пряму від результатів діяльності підприємств, раціонального та ефективного формування і використання оборотних активів, дотримання розрахункової дисципліни.

Саме тому облік дебіторської заборгованості, контроль за своєчасним її погашенням та запобіганням безнадійним боргам займають особливе місце у колі завдань та функцій управління. Слід звернути особливу увагу на резервування сумнівних боргів, що виступає в ролі об'єктивного інструменту впливу на стабілізацію діяльності підприємства.

У бухгалтерському обліку відповідно до п.4 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та враховуючи платоспроможність дебіторів дебіторську заборгованість розглядають як сумнівну та безнадійну [4]. Сумнівним боргом є поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. У випадку, якщо існує впевненість в неповерненні певної суми заборгованості боржником або минув строк позовної давності така дебіторська заборгованість набуває статусу безнадійної.

Резерв сумнівних боргів визначається до дебіторської заборгованості за умови:

- заборгованість виникла внаслідок звичайної господарської діяльності (окрім набутої заборгованості і заборгованості, призначеної для продажу);
- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю, оскільки для довгострокової заборгованості резерв не розраховується;
- заборгованість не є безнадійною, оскільки по безнадійній заборгованості є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Для визначення величини резерву сумнівних боргів згідно з п. 8 П(С)БО 10 передбачено використання одного з двох методів: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості або коефіцієнта сумнівності. Величина резерву за методом застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості визначається на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів [4].

Щодо методу застосування коефіцієнта сумнівності, то тут величина резерву розраховується шляхом множення суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності, в свою чергу, може розраховуватися одним із трьох способів:

- визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення;
- визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок відповідного періоду за попередні 3 – 5 років.

Нарахування резерву сумнівних боргів пропонується документально підтверджувати аналітичною довідкою – розрахунком, в якій обов'язково зазначити метод створення резерву сумнівних боргів:

– у разі застосування першого методу привести реєстр сумнівної заборгованості;

– у разі застосування другого методу навести у вигляді таблиці порядок розрахунку коефіцієнта сумнівності на підставі аналітичних даних за певний період; здійснити розрахунок резерву сумнівних боргів.

Документами, які підтверджують визнання заборгованості безнадійною та її списання, можуть бути: виписка з Єдиного державного реєстру або довідка податкового органу про ліквідацію боржника; повідомлення ліквідаційної комісії (конкурсного управляючого) або рішення суду про відмову в задоволенні вимог зі стягнення відповідної заборгованості через недостатність майна ліквідованого підприємства-боржника; акт судового виконавця про неможливість стягнення заборгованості з боржника.

Під час використання створеного резерву необхідно також скласти довідку, яка має містити бухгалтерський запис щодо списання безнадійної заборгованості з зазначенням контрагента-боржника, дати виникнення заборгованості та суми боргу [1].

Слід нагадати, у попередній формі Балансу, що діяла до 2013 року, данні про суми заборгованості, накопиченого резерву та чистої вартості реалізації дебіторської заборгованості наводилися у окремих рядках. І така наочність була виправдана при складанні форми – 1 фінансового звіту про фінансовий стан підприємства на певну дату.

Зараз же Баланс у рядку 1125 нової форми містить лише нетто величину дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, що входить в його валюту [2], тобто це різниця між сальдо за дебетом рах. 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та сальдо рах. 38 «Резерв сумнівних боргів» [3]. При такій методиці зростає роль моніторингу поточної дебіторської заборгованості контрагентів та інструментів створення і використання резерву сумнівних боргів.

Бажано на рівні наказу про облікову політику установити класифікацію дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги за терміном її погашення. Для цього встановити коефіцієнт сумнівності щодо простроченої дебіторської заборгованості терміном, наприклад:

- від 1 до 30 днів – 5%;

- від 30 до 60 днів – 20%;
- від 60 до 90 днів – 60%;
- понад 90 днів – 80%.

Величину резерву сумнівних боргів належить визначати як суму добутків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи на коефіцієнт сумнівності.

Таким чином, при укладанні договорів з партнерами можна застрахувати ризики використання варіанту реалізації товарів без попередньої оплати.

Список використаних джерел

1. Кушина О. Резерв сумнівних боргів: суто бухгалтерський інструмент / О. Кушина // Збірник систематизованого законодавства. – 2010. – № 9. – С. 155–159.

2. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у редакції наказу Мінфіну від 07.02.2013 № 73.

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Мінфіну України від 08.10.99 р. № 237 // <http://zakon2.rada.gov.ua>

О.О. Коркодола, Т.М. Козир

Дніпропетровський університет іменні Альфреда Нобеля

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ОРЕНДИ

Орендні операції здійснюють прямий вплив на майновий стан та фінансові результати діяльності суб'єкта господарювання. У зв'язку з цим виникає необхідність в отриманні достовірних відомостей про величину та структуру орендних операцій для відображення їх належним чином у обліку. На практиці часто на заводі стають неоднозначні трактування одних і тих самих подій у різних нормативних актах. Ці незручності є предметом постійного удосконалення облікової науки.

Основні засоби, отримані підприємством на підставі договорів операційної оренди, обліковуються в орендаря на позабалансовому рахунку 01 «Орендовані необоротні активи». При цьому отриманий в операційну оренду об'єкт основних засобів відображається на позабалансовому рахунку бухгалтерського обліку за вартістю, вказаною в угоді про оренду [1].

При відображенні в бухгалтерському обліку та звітності доходу від операційної оренди основних засобів слід враховувати, чи належить та-

кий дохід до основної діяльності підприємства-орендодавця. Згідно п. 17 П(С)БО 14 «Оренда» дохід від операційної оренди визнається у орендодавця іншим операційним доходом відповідного звітнього періоду на прямолінійній основі протягом строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигод, пов'язаних з використанням об'єкта операційної оренди [3].

У орендаря плата належна за користування об'єктом операційної оренди визнається витратами згідно з П(С)БО 16 «Витрати» на прямолінійній основі протягом строку оренди або з урахуванням способу одержання економічних вигод, пов'язаних із використанням цього об'єкта [4]. Нарахована орендна плата в орендаря відображається залежно від призначення орендованого об'єкта у складі собівартості продукції (робіт, послуг), адміністративних витрат, витрат на збут тощо.

Зверніть увагу на юридичну специфіку договору оренди, яка стосується документального оформлення орендних операцій. Якщо керуватися положеннями Цивільного кодексу, то, на думку Мініюсту України, договір найму (оренди) не вважається договором про надання послуг (лист № Х-11-19). Крім того, Пенсійний фонд України також зробив висновок, що дохід, отриманий від надання майна в оренду, не пов'язаний з виконанням робіт (послуг) (лист № 1852/04). Отже, згідно з нормами цивільного законодавства оренда в принципі не є послугами (а тим більше роботами).

Якщо договір найму (оренди) не вважається договором про надання послуг, то й складати первинний документ, який називається Актом здавання-приймання послуг, сторонам орендного договору з позицій Цивільного кодексу некоректно.

Але крім цивільного законодавства суб'єкти господарювання мають враховувати й норми податкового законодавства. Надання права на користування товарами за договорами оперативного лізингу (оренди) належить згідно з пп. 14.1.203 ст. 14 Податкового кодексу до операцій з продажу послуг, внаслідок чого орендодавці й орендарі вважають за необхідне складати акти здавання-приймання послуг за договорами оперативної оренди [2].

Доходи та витрати, пов'язані з орендною платою за користування об'єктом операційної оренди, відображаються відповідно в орендодавця і орендаря в бухгалтерському обліку в тому періоді, до якого вони відносяться. Враховуючи це, у бухгалтерському обліку насамперед має значення, до якого місяця відносяться орендні операції [2].

Приміром, орендар користувався об'єктом операційної оренди протягом лютого. На практиці в такій ситуації сторони можуть оформити Акт здавання-березня) або зроблять це вже в наступному місяці – наприклад, 1 квітня. У бухгалтерському обліку незалежно від дати оформлення цього акта орендодавець і орендар відобразять відповідно доходи і витрати, пов'язані з орендною платою за користування об'єктом операційної оренди, у лютому. При цьому в журналі господарських операцій на дату 28 лютого сторони договору оренди зроблять відповідні бухгалтерські записи про нарахування доходів (у орендодавця) і витрат (у орендаря). Проте

в податковому обліку з ПДВ дата оформлення цього акта (31 березня чи 1 квітня) може мати принципове значення. Наприклад, якщо орендний договір не передбачає сплати орендної плати авансом, то сторони орендного договору (орендодавець і орендар) у першому випадку нараховуватимуть відповідно податкові зобов'язання і податковий кредит у лютому, а в другому випадку – лише в березні.

Але не радимо допускати такі розбіжності у обліку. При укладенні договорів оперативного лізингу (оренди) в таких договорах слід установити дату нарахування лізингового (орендного) платежу. Наприклад, у договорі можна установити, що лізинговий (орендний) платіж за кожний календарний місяць нараховується в останній календарний день цього місяця. Тоді, враховуючи положення укладеного договору, як у податковому, так і в бухгалтерському обліку станом на останній календарний день відповідного місяця орендодавець збільшить суму доходів від оперативного лізингу (оренди), а орендар збільшить суму лізингових (орендних) витрат.

Таким чином можна нівелювати неузгодженість законодавчих документів, щоб не порушувати методики обліку і не ризикувати розрахунками сум обов'язкових платежів, що підлягатимуть до сплати в бюджет.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-IV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 81.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318.

М.П. Кравченко, В.М. Шевченко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

РОЗВИТОК ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Розвиток міжнародних розрахунків та валютних операцій – актуальне, першочергове завдання сьогодення держави, підприємців та банківської системи України. Оскільки валютні операції можуть приносити не тільки великі прибутки але й значною мірою сприяти підтримці курсу національної валюти, бути джерелом надходжень до державного бюджету України, сприяти виходу українських банків на міжнародні ринки капіталів.

Міжнародні розрахунки – це сучасна телекомунікаційна, автоматизована система грошових переказів міжнародних платежів у режимі реального часу між банками, державами, організаціями та фізичними особами за грошовими вимогами і зобов'язаннями, яка працює з банками-учасниками міжнародних платіжних систем за розробленими міжнародними стандартами та уніфікованими міжнародними правилами обробки платіжних документів, на основі закодованої, зашифрованої криптографічними програмно-технічними засобами платіжної інформації, враховуючи діючі національні законодавчо-нормативні акти НБУ, транспортую інформацію через систему електронних платежів СЕП в Центральну розрахункову палату (ЦРП) НБУ із подальшим переведенням її у міжнародні платіжні системи S.W.I.F.T., TARGET, TOPAZ, CMA та ін.

Дослідження та аналіз сучасного стану економіки та експортно-імпорتنних операцій свідчить, що їх подальший розвиток і удосконалення залежать від стабільності національної валюти, високої конкурентоспроможності української економіки, досконалості економічних та законодавчих актів, захищеності виробника, помірних податків, активного просування та прозорості економічних реформ, високої оцінки важливості макроекономічної політики, активного розв'язання ключових проблем ринкових та структурних перетворень.

Відставання економічних реформ у нашій державі надзвичайно ускладнює проблему розвитку платіжних систем України та міжнародних розрахунків зокрема.

В умовах структурної перебудови економіки України є актуальним пошук адекватної схеми відносин у валютній сфері та в міжнародних платежах. Досліджуючи та аналізуючи перехідний період до ринкової економіки приходимо до висновку, що покладатися треба передусім на внутрішні реформи в економіці, фінансову стабілізацію, запровадження діючого стабільного законодавства, валютного регулювання, залучення довгострокового капіталу у формі прямих іноземних інвестицій.

У підсумку можна зробити висновок, що платіжну кризу в Україні можна подолати на основі поступового застосування передових банківських технологій, платіжних систем та платіжних інструментів, а також за умови здійснення кардинальних реформ. Тому необхідно першочергово врегулювати чинне законодавство щодо здійснення розрахунків. Підприємства на сьогодні не можуть використовувати повною мірою свої кошти, самостійно встановлювати черговість платежів та напрями списання коштів із власних рахунків, а це вкрай негативно відбивається на їх господарській діяльності і на міжнародних розрахунках зокрема.

Враховуючи той факт, що в нинішній час міжнародні розрахунки регулюються часто змінюваними законодавчими актами, було б корисним розробити і прийняти Закон України “Про валютне регулювання”. Це дасть можливість запровадити на території України єдиний режим валютного регулювання, визначити загальні його принципи, конкретизувати операції, права та обов'язки суб'єктів міжнародних розрахунків, порядок здійснення валютного контролю та конкретні статті відповідальності за порушення цього закону.

РАСЧЕТНЫЕ ЭЛЕКТРОННЫЕ ДЕНЬГИ: НЕДОСТАТКИ И ПРЕИМУЩЕСТВА

Сегодня развитие торговли через использование информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» достигло огромной популярности не только у покупателей физических лиц, но и у самих компаний, что вызвало необходимость законодательно устранить в них недостатки правового регулирования. Дистанционная торговля позволяет организациям существенно экономить средства – будь то аренда торговых залов или оплата труда работников. Причем многие компании открывают интернет-магазины параллельно основному виду деятельности в целях получения дополнительного дохода.

Особенностью дистанционной торговли является многочисленность способов оплаты заказанного товара:

- наличный расчет с курьером либо непосредственно в офисе продавца (например, при получении товара в пунктах его выдачи);
- безналичный расчет (через платежный терминал, банковское платежное поручение, оплата наложенным платежом на почте);
- расчеты с применением банковских платежных карточек (БПК) (VISA, MasterCard и др.);
- оплата электронными деньгами и пр.

Наличные и безналичные расчеты, как правило, не вызывают у бухгалтера трудностей в учете. Нужно только помнить, что при заказе товара с предоплатой от большого количества физических лиц возрастет число ошибок, допускаемых сторонами при идентификации платежей. Например, при отправке денег покупатель может не указать свои полные данные, и товар будет невозможно доставить.

Недавние изменения в законодательстве о платежных системах в части условий пользования электронными деньгами затронули банки, участников платежных систем, субъектов хозяйствования и их клиентов.

Главный вопрос на который необходимо ответить – это в каких рамках действующего законодательства находятся расчеты электронными деньгами проводимые субъектами хозяйствования в сети Интернет, возможные пути развития такого способа расчета.

Обращение электронных денег в Украине регламентируется Законом Украины № 2346 [1] и Положением НБУ № 481 [2]. Это единицы стоимости, хранящиеся на электронном устройстве. Они принимаются как средство платежа другими лицами, нежели лицо, которое их выпускает, и являются денежным обязательством этого лица, которое выполняется в наличной или безналичной форме (п. 15.1 ст. 15 Закона № 2346).

Электронные деньги эмитируются в обмен на наличные или безналичные средства другими, нежели НБУ, банками в виде произвольных платежных единиц и в принципе могут привязываться к какой угодно валюте. Электронные деньги выпускаются банком для определенного кру-

га субъектов (пользователей, торговцев, агентов), которые согласились на договорных принципах использовать электронные деньги в расчетах. Банк, выпускающий электронные деньги, берет на себя обязательства по их погашению.

Электронные деньги не могут быть приравнены к денежной единице Украины, т.к. не являются валютными ценностями и денежными средствами, поскольку выпускаются банками и имеют ограничение в распространении и осуществлении операций по ним среди ограниченного круга лиц. Требованиями п.15.2 ст.15 Закона № 2346 [1], согласно которым банк, планирующий выпустить электронные деньги, обязан до начала их выпуска согласовать с НБУ правила использования таких денег в установленном порядке и после имеет право открывать электронные кошельки пользователям. Такой порядок установлен Положением № 481 [2].

Если оператор заключил договор с банком, электронные деньги считаются выпущенными с момента их загрузки оператором на электронное устройство пользователя или агента (память компьютера, предоплаченная карта многоцелевого использования и т.д.). Такое электронное устройство может находиться физически, как у пользователя или агента, так и в помещении оператора, в зависимости от технологии обращения информации о праве пользователя или агента на электронные деньги.

Таким образом, на сегодня существуют *две категории электронных денег*. Одни из них, несмотря на активную законодательную протекцию, пока не смогли получить достаточный удельный вес в общем объеме интернет-расчетов. Для субъектов хозяйствования, принимающих от пользователей электронные деньги в качестве оплаты за товары, работы, услуги не установлены ограничения относительно сумм электронных денег, которая может находиться на электронном устройстве. А вот для пользователей электронных денег такие ограничения установлены (п. 2.4 гл. 2 Положения № 481). Поэтому, когда субъект хозяйствования намерен одновременно быть торговцем и пользователем электронных денег, банк-эмитент должен разделить функции этого субъекта хозяйствования и открыть ему отдельные учетные записи (электронные кошельки и т. п.): как торговцу – для приема электронных денег от пользователей в качестве оплаты за товары, работы, услуги; как пользователю – для покупки электронных денег и осуществления оплаты хозяйственных, производственных нужд (с учетом ограничений, установленных законодательством).

Полученные от пользователей электронные деньги торговец имеет право обменять на безналичные денежные средства у агента по расчетам либо предъявить к погашению эмитенту в обмен на безналичные денежные средства. Такие денежные средства должны зачисляться агентом по расчетам и/или эмитентом на собственный текущий счет торговца, открытый в банке (за исключением сумм электронных денег, возвращенных пользователю в соответствии с Законом № 1023 [3]). Таким образом, осуществляя продажу товаров, работ, услуг за электронные деньги, торговцы на конечном этапе получают на собственный счет в банке безналичные денежные средства, подлежащие налогообложению в соответствии с законодательством Украины.

Согласно изменениям, внесенным в п. 2.4 гл. 2 Положения № 481 [2], пользователи электронных денег имеют право использовать их для осуществления расчетов с помощью электронного устройства, пополняемого и находящегося в распоряжении пользователя, в сумме до 35 тыс. грн. в течение календарного года. В расчет этой суммы не включаются электронные деньги, погашены по требованию пользователя в течение календарного года.

Электронные деньги второй категории достаточно быстро завоевали популярность в сети Интернет, которые пытается ограничить отечественный законодатель. Разновидностей таких денег достаточно много: WebMoney Transfer, Интернет.Гроші, VkrMoney, RBKMoney, Яндекс. Гроші, QIWI, E-gold. Правила использования таких электронных денег на сегодняшний день не согласованы с НБУ

С юридической точки зрения пользователи такой системы, по сути, обмениваются правами требования к эмитенту, которые учитываются на электронных кошельках. Указанная деятельность ведется на основании ст. 512 и ч. 3 ст. 656 Налогового кодекса Украины [4], а также договоров уступки прав требования, которые компания заключает с каждым контрагентом (физическим или юридическим лицом). Таким образом, словосочетание «электронные деньги» употребляется в данном случае лишь для удобства, чтобы не использовать громоздкую конструкцию «купля-продажа прав требования». Кроме того, такой юридический прием выводит деятельность таких электронных систем в Украине из-под действия Положения № 481 [2], устраняя тем самым какие-либо опасения в незаконности деятельности этой платежной системы.

Недостатком законодательства в области расчетов электронными деньгами является отсталое развитие национальной платежной системы, которая обеспечила бы бесперебойность платежных услуг. Для этого расчетные и платежно-клиринговые центры должны находиться исключительно на территории Украины. Как известно, основными покупателями в Интернете чаще являются физические лица, реже – индивидуальные предприниматели и организации. Простая и удобная схема оплаты, при которой в расчетах используются электронные платежные системы, обеспечит стимулирование развития безналичных расчетов в Украине, позволит урегулировать ряд вопросов, возникающих на практике во взаимоотношениях возникающих при расчетах электронными деньгами.

Необходимо пересмотреть отношение к электронным деньгам в другой плоскости, а именно законодательно установить их как аналог денежных средств, предоставленных пользователем оператору системы электронных денег на основании договора по переводу денежных средств с целью исполнения денежных обязательств в пользу третьих лиц. Трансформация наличных и безналичных денежных средств в электронное средство платежа позволит производить оплату в рамках применяемых форм безналичных расчетов в соответствии с требованиями законодательства.

Ограничение размера оборотов, сумм перевода денежных средств и число транзакций позволит идентифицировать физических лиц и противодействовать отмыванию доходов. Обязательным требованием должна

оставаться идентификация юридических лиц и индивидуальных предпринимателей оператором с последующим извещением налогового органа об открытии или закрытии электронного кошелька.

Таким образом, привязка электронного кошелька к расчетному счету позволит приравнять движение денег в нем к движению денежных средств на расчетном счете.

Список використаних джерел

1. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page>.

2. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>

3. Про захист прав споживачів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

К.Ю. Логвінова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОПЕРАТИВНИЙ ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ: ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Діяльність кожної організації часто супроводжується необхідністю відрядження співробітника в іншу місцевість або придбанням матеріальних цінностей, а також різних робіт, послуг не тільки за безготівковим розрахунком, але й готівкові гроші. Але часто виникають порушення з боку підзвітних осіб щодо невчасного подання Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, та неповернення надміру витрачених коштів, що є не лише організаційно-облікового характеру, а й нормативно-правового.

Розрахунки з підзвітними особами здійснюються в межах правового поля, регламентованого Податковим кодексом України [1], Інструкцією № 59 “Про службові відрядження в межах України та за кордон” [2], Наказом МФУ № 1276 “Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт [3] та іншими нормативно-правовими актами.

Тому, на нашу думку, потребує особливої уваги саме процес організації обліку розрахунків з підзвітними особами (внутрішньогосподарськими дебіторами), який включає в себе: дієве нормативно-правове поле,

порядок видачі підзвітних коштів та диференційовані строки їх повернення, а також належне та вчасне документальне оформлення у реєстрах первинного, аналітичного та синтетичного обліку [5].

Після виконання доручення підзвітна особа подає Звіт про використання коштів з прикладеними первинними документами. Згідно з п. 3 Порядку № 1276, якщо протягом звітного місяця, на який припадає граничний строк, підзвітна особа не повертає суму надміру витрачених коштів (залишок коштів понад суму, витрачену згідно зі звітом про використання коштів, наданих на відрядження), то така сума підлягає оподаткуванню податком з доходів фізичних осіб відповідно до п. 167.1 Податкового кодексу України (за ставкою 15 % для суми, яка не перевищує 10 мінімальних зарплат, і 17 % – для суми перевищення 10 мінімальних заробітних плат) [3].

З метою запобігання порушенням підзвітних осіб щодо невчасного подання Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або підзвіт, та неповернення надміру витрачених коштів, Мотря А.В. пропонує до використання розроблену нею Відомість оперативного обліку за розрахунками з підзвітними особами, у якій слід вказувати дату видачі готівки під звіт (на підставі видаткового касового ордера), цільове призначення підзвітних коштів (згідно наказу керівника підприємства) та фактичну дату складання Звіту та повернення надлишку невикористаної готівки з підзвіту [4].

Дані Відомості є підставою для нарахування штрафних санкцій на підзвітну особу за порушення строків складання Звіту та невчасне повернення надміру витрачених підзвітних коштів. Саме в цьому руслі важливим виступає оперативний облік, а Відомість якого є невід'ємною частиною облікового процесу підприємства.

На нашу думку, це дозволить більш чітко контролювати порядок видачі і повернення грошових коштів підзвітними особами, що сприятиме зміцненню розрахунково-касової дисципліни та покращить обліковий процес в частині оперативного обліку за розрахунками з підзвітними особами.

Отже, розрахунки з підзвітними особами є невід'ємною частиною облікового процесу й відіграють важливу роль у фінансово-господарській діяльності підприємства, тому їх правильна оцінка й відображення є основним завданням обліку.

В частині розрахунків з підзвітними особами підприємства по неповернутих підзвітних сумах та по нарахованих штрафних санкціях за таке неповернення, нами запропоновано підходи щодо прикладного вирішення цієї проблеми, які полягають в запровадженні оперативного обліку підзвітних сум на підприємстві. Розглянутий порядок обліку розрахунків з підзвітними особами та їх документального забезпечення дозволить працівникам не допуститися помилки при звітуванні.

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–V із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Про службові відрядження в межах України та за кордон: інструкція, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59 (у редакції наказу МФУ від 17.03.2011р. №362) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>

3. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання. Наказ Міністерства фінансів України від 05.12.2012 р. №1276 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2185-12>

4. Мотря А.В. Облік розрахунків з підзвітними особами та порядок складання Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт/ А.В. Мотря // Матеріали електронної конференції «Передовые научные разработки – 2013». – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_PNR_2013/Economics/7_143074.doc.htm

5. Овсюк Н.В. Бухгалтерський облік розрахунків з підзвітними особами / Н.В. Овсюк // Матеріали конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку системи обліку в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vtei.com.ua/images/OFF/bo/konf/2.pdf>

Науковий керівник: О.П. Атамас, ст. викладач.

С.В. Падун

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Важливим завданням для кожного підприємства, установи або організації є своєчасне й правильне нарахування та виплата заробітної плати. Персонал – це найбільш цінний ресурс будь-якої компанії, який поряд з іншими ресурсами потребує обліку та ефективного управління. Від того, як побудовано управління персоналом, у багатьох випадках залежить ефективність роботи підприємства в цілому. Тому питання обліку заробітної плати завжди знаходяться у центрі уваги керівництва.

Ведення обліку праці, нарахування та виплати заробітної плати є важливим елементом системи обліку та управління підприємством, оскільки, з одного боку, допомагає визначити суму витрат підприємства на оплату праці і відповідно визначити фактичну собівартість виготовленої продукції, виконаних робіт та наданих послуг, з іншого боку, дозволяє максимально ефективно використовувати наявні трудові ресурси підприємства [5].

Нині активно впроваджуються автоматизовані системи обліку будь-якого виду діяльності, і саме це відкриває нові напрями та шляхи вирішення поставленого завдання. Тому доцільно висвітлити основні теоретичні та практичні підходи до виплати заробітної плати за допомогою методів автоматизації цього процесу. У зв'язку з цим дослідження автома-

тизації процесів обліку, контролю та аналізу є особливо актуальними [2, с. 94].

Незважаючи на значну важливість автоматизації обліку праці та її оплати для облікової системи підприємства, автоматизація обліку праці та її оплати є найскладнішою ділянкою автоматизації обліку підприємства, що обумовлено такими проблемами:

- постійна зміна нормативних документів, що визначають порядок нарахування заробітної плати, здійснення нарахувань та утримань з неї;
- неоднозначність трактування чинного законодавства;
- різний порядок утримання податку на доходи фізичних осіб та внесків до фондів соціального страхування і пенсійного фонду з різних видів виплат;
- складність розрахунку та різноманітність структур заробітної плати працівників різних підприємств;
- різноманітність алгоритмів здійснення допоміжних розрахунків за різними видами та умовами виплат;
- наявні розбіжності періоду нарахування та виплати заробітної плати в залежності від особливостей роботи підприємств [5].

Проблемою автоматизації обліку розрахунків з оплати праці займається багато фахівців. Розробці положень з автоматизації бухгалтерського обліку як в цілому, так і заробітної плати зокрема, присвятили свої дослідження М.М. Бенько, С.М. Бичков, Сахарі І.І., Романенко Т.П., Гончаренко Л., Мельник, Муравський В., Т, В. Домбровський та інші. Вчені розглядали автоматизацію розрахунку нарахувань на фонд заробітної плати до фондів соціального страхування. Але все ж дослідженню автоматизації обліку розрахунків з оплати праці, було відведено недостатньо уваги [3, с. 25-26].

Застосування комп'ютерних технологій в бухгалтерському обліку підвищує продуктивність праці бухгалтерів і суттєво покращує його організацію на підприємстві, так як комп'ютерний спосіб обробки облікової інформації вимагає формального та чіткого опису облікових процедур у вигляді алгоритмів, що впорядковує порядок виконання обов'язків працівниками обліку.

Основними засадами ведення обліку праці та її оплати є: інтеграція кадрового обліку, обліку праці та її оплати в єдине ціле; централізація обробки інформації з обліку праці та її оплати; автоматизований збір інформації про вихід працівників на роботу та відпрацьований ними час; автоматизація типових розрахункових операцій; автоматизований контроль за правильністю проведення ручних розрахунків та коригувань.

На вітчизняному ринку програмного забезпечення для ведення обліку оплати праці та складання звітності пропонується багато програм різних виробників, найпоширенішою серед яких є сьогодні програмний продукт «1С:Підприємство». А для комплексної автоматизації розрахунку заробітної плати та реалізації кадрової політики підприємств та організацій є програма на базі 1С – «1С:Зарплата та Управління Персоналом 8» [4]. Вона успішно використовується в кадрових службах та бухгалтеріях, а також в інших підрозділах, в задачі яких входить організація ефективної ро-

боти персоналу. Схема роботи даного програмного комплексу представлена на рис. 1.

можна вести кадрову управлінську й облікову діяльність декількох організацій, підтримувати документування й автоматизацію процесу підбору й оцінки кандидатів, розробляти і застосовувати схеми фінансової мотивації працівників з використанням різних показників ефективності діяльності як окремого працівника, так і підприємства.

Для розрахунку й обліку заробітної плати в програмі автоматизована за такими параметрами: розробка схем мотивації працівників; облік результатів виробничої діяльності; автоматичний розрахунок широкого кола нарахувань – від оплати по окладу до оплати лікарняних і відпусток по середньому заробітку; гнучка настройка використовуваних нарахувань і утримань. При цьому йдуть взаєморозрахунки з працівниками підприємства, а також облік витрат на оплату праці в складі собівартості продукції і послуг. Автоматизовано весь комплекс розрахунків з персоналом, починаючи від введення документів про фактичне вироблення, оплати лікарняних листів і відпусток, аж до формування документів на виплату зарплати та депонування, а також звітності в державні наглядові органи [1, с. 37].

Рис. 1. Схема роботи програмного комплексу «1С:Зарплата та Управління Персоналом 8» [4]

З допомогою програми «1С: Зарплата і Управління Персоналом 8»

Отже, автоматизація обліку оплати праці значно полегшує роботу бухгалтера, оскільки дає змогу зекономити час і зайнятися аналітичною роботою. Тому багато підприємств прагнуть впровадити автоматизовані системи обліку заробітної плати для підтримки оперативного управління підприємством; організаційної і господарської діяльності; ведення бухгалтерського обліку з декількома планами рахунків і довільними вимірами обліку, управлінського обліку і побудови аналітичної звітності, валютного обліку; вирішення завдань планування, бюджетування і фінансово-

го аналізу; розрахунку зарплати і управління персоналом та інших сфер застосування.

Впровадження програми “1С: Підприємство” значно полегшить роботу бухгалтерії, підвищить продуктивність праці та ефективність діяльності підприємства в цілому. Але використання будь-яких програмних засобів вимагає від бухгалтера підвищення кваліфікації та інформаційної компетенції, що дає поштовх для розвитку даної теми в подальшому.

Список використаних джерел

1. Куренна А.А. Автоматизація систем бухгалтерського обліку розрахунку оплати праці / А.А. Куренна // Управління розвитком. – 2013. – №17(157). – С. 36–38.

2. Пахомова І.Г. Автоматизація обліку використання коштів на оплату праці / І.Г. Пахомова, О.Л. Недошак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 3 (Т. 3). – С. 94–98.

3. Юр’єва І.А. Аналіз шляхів удосконалення автоматизації обліку заробітної плати на підприємстві / І.А. Юр’єва, Т.В. Березіна // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 67 (1040). – С. 25–29.

4. 1С:Підприємство 8. Зарплата і Управління Персоналом для України / ГК «Медіа Сервіс» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://medias.com.ua/catalog/programni_produkty_1C/Bukhgalteriya-kadry-zarplata/1S_Predpriyatie_8_Zarplata_i_Upravlenie_Personalom_dlya_Ukrain

5. Кошик В. Автоматизація обліку праці та заробітної плати на сучасному етапі / В. Кошик// Матеріали Інтернет-конференції. – Науковий клуб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2014_05_22_23_kampodilsk/sekcija_7_2014_05_22_23/avtomatizacija_obliku_praci_ta_zarobitnoji_plati_na_suchasnomu_etapi/65-1-0-1022

Науковий керівник: П.Й. Атамас, канд. екон. наук, проф.

Ю.М. Перкун

*Національний університет державної податкової служби України,
м. Ірпінь*

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

В умовах постійних змін нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку і насамперед, втрапою чинності одних та прийняттям нових законодавчих актів, інструкцій чи положень виникають проблемні ситуації та не вирішені питання в організації бухгалтерського обліку загалом, та обліку готової продукції зокрема.

Для кожного виробничого підприємства готова продукція виконує важливу роль у складі його оборотних активів та займає керуючу позицію у здійсненні його діяльності.

Питання, пов’язані з обліком готової продукції, висвітлювали вітчизняні та зарубіжні економісти. Найбільш ґрунтовно проблеми бухгал-

терського обліку готової продукції розглянуто в працях вітчизняних вчених Бутинця Ф.Ф., Герасимовича А.М., Голова С.Ф., Єфименка В.І., Голова С.Ф., Горицької Л.Г., Костюченко Н.М., Кужельного М.В., Мурашка В.М.

Так, згідно з П(С)БО 9 «Запаси», готова продукція включена до складу запасів, та вважається такою, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим [5]. Враховуючи різні класифікаційні ознаки, види готової продукції можна згрупувати за формою, ступенем готовності та технологічною складністю (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація готової продукції
(згруповано автором)

Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування, відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад [3, с.125].

За технологічною складністю продукцію поділяють на просту і складну, при цьому вона може бути основною, побічною або супутньою. За своїми технічними та іншими характеристиками побічна та супутня продукція майже не відрізняються від основної, тому їх кількісні та якісні параметри визначають аналогічно основній продукції.

Супутня продукція – це продукція, отримана в одному технологічному циклі (процесі) одночасно з основною. За якістю вона відповідає стандартам та призначена для подальшої обробки або відпуску споживачам. Супутня продукція як вихідний елемент виробничого

процесу має якісні та кількісні показники, які повинні одержати вартісну характеристику [2, с.15].

Побічна продукція – це продукція, що утворюється в комплексних виробництвах при виробництві основної та яка на відміну від супутньої, не потребує додаткових витрат [4, с.69].

При отриманні супутньої та побічної продукції проблемним питанням постає точка розподілу, тобто точка у технологічному процесі, де супутні та побічні продукти стають індивідуально ідентифікованими, а будь-які витрати після цієї точки є прямими.

Побудова обліку готової продукції можлива за різними варіантами. Продукція, яка має кількість, якісні та вартісні характеристики може бути задана на склад, а потім її відвантажать та реалізують. Можливий інший підхід, коли готову продукцію не передають на склад, а нагромаджують безпосередньо у виробника, звідки її відвантажують або передають покупцеві та реалізують. [6, с.374].

Якщо облік готової продукції ведеться не за фактичними, а за договірними або оптовими цінами, то необхідно вести відокремлений облік відхилень фактичної виробничої собівартості від їх вартості в договірних чи оптових цінах підприємства. Облік готової продукції у вартісному вираженні ведуть за місцем їх зберігання із зазначенням матеріально відповідальних осіб [7, с. 191].

Протягом звітнього місяця готова продукція обліковується не за фактичною собівартістю, а за обліковими цінами, що визначаються підприємством виходячи з розміру фактичної собівартості певних видів продукції за попередній період. Необхідність облікових цін зумовлена тим, що фактичну собівартість готової продукції можна визначити лише після зведення всіх витрат за місяць та калькулювання фактичної собівартості кожного об'єкта обліку. Протягом місяця технічно можна визначити величину лише прямих витрат, що включаються до собівартості кожного виду продукції згідно із технологічними картами, але фактична потужність та сума загально виробничих витрат, що включаються до собівартості виробленої продукції, стають відомі лише після закінчення звітнього місяця.

Після завершення звітнього місяця облікова вартість готової продукції коригується до фактичної. Для цього знаходять рівень (відсоток) відхилень фактичної собівартості готової продукції від її облікової вартості. Рівень (відсоток) відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової вартості визначається діленням суми залишку відхилень на початок місяця і суми відхилень за звітний місяць, на суму залишку готової продукції за обліковими цінами на початок місяця та готовою продукцією, що вироблена за звітний місяць.

Сума відхилень облікової вартості від фактичної визначається добутком рівня (відсотку) відхилень і вартості відпущеної зі складу готової продукції за обліковими цінами. Сума відхилень на початок місяця визначається як різниця залишку за рахунком 26 «Готова продукція» за фактичною виробничою собівартістю та залишку готової продукції на складі за обліковими цінами.

За дебетом рахунку 26 “Готова продукція” відображають надходження готової продукції за фактичною виробничою собівартістю, за кредитом – вибуття (списання) готової продукції та суму відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до собівартості реалізованої продукції.

Отже, сьогодні проблема полягає не в обсягах та якісних характеристиках облікової інформації. Найбільшою проблемою залишається рівень використання останньої для оцінки якісних і кількісних параметрів об'єктів обліку, передусім готової продукції і витрат на збут. Ця інформація нині недостатньо застосовується для прийняття управлінських рішень. Тому на кожному підприємстві доцільно вивчати інформаційні потреби управлінських підрозділів, формувати оперативні дані у вигляді звітів і використовувати їх для оптимізації програми виробництва і збуту продукції.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2001. – С. 672.
2. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / Н.М. Грабова. – К.: А.С.К., 2007. – С. 30.
3. Гринавцева О.В. Облік готової продукції та її фінансових результатів / О.В. Гринавцева // Вісник податкової служби України. – 2000. – № 29 – С. 42–48 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://referatu.com.ua/referats/7569/158565>
4. Орлова В.К. Фінансовий облік: навч. посіб. / В.К. Орлова, М.С. Орлів, С.В. Хома; за ред. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ЦНЛ, 2010. – С. 510.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.gada.gov.ua
6. Пушкар М.С. Фінансовий облік: підручник / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002.–628 с. [С. 420].
7. Свідерський Є.І. Бухгалтерський облік в галузях економіки: навч. посібник / Є.І. Свідерський. – К.: Знання, 2009, – С. 233.

Науковий керівник: О.П. Колісник, канд. екон. наук, доц.

А.І. Родінцева, О.П. Атамас
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УКРАЇНІ

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахун-

кових операцій за борговими правами (з дебіторами). Облік дебіторської заборгованості регламентується П(С)БО 10, що дозволяє дослідити нерозв'язані проблеми.

Багатоаспектність дослідження проблеми обліку дебіторської заборгованості зумовлена суперечливим характером нормативних документів, а також рівнем розробок окремих теоретичних і практичних аспектів методології обліку дебіторської заборгованості.

Проблемам обліку дебіторської заборгованості присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних учених – економістів: С. Д. Батехіна, І.А. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, С. Грязнової, З.В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, В.П. Завгороднього, О.Д. Заруби, В.В. Ковальова, В. Костюченко, С.І. Маслова, Є. Петрик, Г.В. Савицької, Я.В. Соколова, В.В. Сопка, С. Хенка, К. Хувера, М. Г. Чумаченка, А. Шаповалової, М. Швайки та ін.

Проте залишилися питання, які потребують ґрунтовного дослідження. Основним питанням є непристосованість методів визначення резерву сумнівних боргів, які передбачені в П(С)БО 10 до обліку на українських підприємствах і, виходячи з цього, недостовірні дані при відображенні резерву сумнівних боргів в балансі.

Метою дослідження є дослідження та виявлення проблем, які пов'язані з обліком дебіторської заборгованості, формування та розробка підходів щодо вдосконалення існуючих методик обліку дебіторської заборгованості.

Досліджуючи проблеми стану дебіторської заборгованості ми встановили, що її розвиток розпочався з встановленням незалежності. На даний час облік дебіторської заборгованості повністю регулюється законодавчими актами, але незважаючи на повний контроль з боку держави, в системі розрахунків по дебіторській заборгованості існує ряд проблем пов'язаних з несвоєчасністю її погашення покупцями. Для нормального функціонування всіх ланок народного господарства необхідно, щоб підприємці, ухвалюючи рішення, мали достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, в частковості, про стан дебіторської заборгованості, про законність і підтвердження господарських операцій, в результаті яких вона виникла [1, 4].

Вивчаючи теоретичні аспекти поняття дебіторської заборгованості в Україні ми розглянули ряд тверджень щодо самого поняття дебіторської заборгованості та виявили основні проблеми з обліку дебіторської заборгованості на підприємствах України. Основною з проблем обліку дебіторської заборгованості можна назвати непристосованість методів визначення резерву сумнівних боргів, які передбачені в П(С)БО 10 до обліку на українських підприємствах і, виходячи з цього, недостовірні дані при відображенні резерву сумнівних боргів в балансі [2]. Тому вирішити цю проблему можна, затвердивши перелік документів, що підтверджують і обґрунтовують визнання заборгованості сумнівною (безнадійною). Розрахунок резерву сумнівних боргів необхідно проводити на підставі середніх статистичних даних. Також ми розглянули законодавчу базу, яка регулює дебіторську заборгованість в Україні. Основним законодавчим

актом, який прямо регулює облік дебіторської заборгованості є П(С)БО 10. Решта законодавчих актів розглядають дебіторську заборгованість як об'єкт податкового обліку, її відображення в звітності підприємств та вказують конкретні рекомендації в певних питаннях [1, 2, 3, 4].

Можна визначити наступні проблеми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості:

а) якість змісту бухгалтерських записів, що визначається в процесі визнання і оцінювання дебіторської заборгованості;

б) відсутність наукових і практичних розробок можливих форм бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, що забезпечило б надання якісної бухгалтерської інформації про розрахунки з дебіторами різним користувачам.

Створення ефективної системи контролю за якістю обліку Потрібно вдосконалити методика визначення суми резерву сумнівних боргів, для цього потрібно внести зміни в діюче законодавство для стимулювання створення підприємствами цього резерву [1, 2, 4]. Необхідно також внести зміни до плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції з його використання щодо рахунка 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Сюди ввійшли різні види розрахунків із дебіторами, що можна об'єднати в групи, які неоднорідні за природою.

Отже, проблема обліку дебіторської заборгованості полягає в тому, щоб не допустити прострочення термінів платежу та доведення заборгованості до стану безнадійної. Правильно організований бухгалтерський облік повинен мати таку систему рахунків, яка б достатньою мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з вимушеною конкретизацією.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV.
2. П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» затверджене наказом міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237.
3. П(С)БО № 11 «Зобов'язання» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20.
4. Пушкар М.С. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні [Текст] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Лілея, 2000. – 106 с.

А.О. Савченко, Д.Ю. Ляшко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Проведення в Україні економічної реформи, спрямованої на застосування ринкових принципів регулювання господарської діяльності, не

могло не відновити в господарській і цивільно-правовій практиці правових інститутів, притаманних ринковій економіці, зокрема інституту розрахунків, а саме обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Так згідно П(С)БО 10 «Розрахунки покупцями та замовниками» здійснюються на 36 рахунку. Цей рахунок має такі субрахунки – 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» та 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Аналітичний облік по рах.36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться по кожному покупцю (замовнику), який повинен забезпечувати одержання необхідної інформації про покупців і замовників по розрахункових документах, термін яких не наступив та по не оплаченим у термін розрахункових документах.

Покупці та замовники можуть розраховуватись як перед отриманням продукції, так і після відвантаження продукції чи надання послуг. Це є дуже зручним фактором для покупця(замовника),адже він має варіанти для більш зручного для себе розрахунку.

Щодо підприємства-продавця є деякі ризики. Так, як в момент коли продукція відвантажена, а гроші не надійшли на рахунок підприємства виникає дебіторська заборгованість. Тобто на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ми бачимо суму заборгованості покупців за реалізовану продукцію чи надані послуги.

Заборгованість по 36 рахунку може бути як погашена покупцем, так і не погашена – це є основним недоліком в обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Так, як при реалізації продукції підприємство має ризик не погашення всієї заборгованості, то це негативним фактором, що впливає на роботу підприємства.

Тож для вирішення цієї проблеми було б доцільним більше уваги приділяти контролю за операціями з покупцями та замовниками. Для цього необхідно:

- внести зміни до плану рахунків та розробити методичні рекомендації з удосконалення облікових реєстрів щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками (необхідно чітко визначити рахунки відображення поточної та довгострокової заборгованості покупців, як передбаченої так і не передбаченої договором);

- необхідно вдосконалити методи визначення суми резерву сумнівних боргів, та здійснити заходи щодо стимулювання створення вітчизняними підприємствами резерву сумнівних боргів;

- для ефективного управління дебіторською заборгованістю проводити взаємозаліки, використовувати факторинг, зокрема по операціях за товарною (операційною) дебіторською заборгованістю.

Виробничо-господарська діяльність та фінансовий стан підприємств багато в чому залежить від надходження платежів за товари, роботи та послуги від покупців.

Таким чином, вищевикладені пропозиції будуть сприяти вдосконаленню організації розрахунків з покупцями та замовниками та їх обліку,

допоможуть вчасно і правильно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з дебіторами, а також знизити дебіторську заборгованість підприємства та покращити його фінансовий стан.

Е.И. Семенова
Днепропетровский университет имени Альфреда Нобеля

ЧЕЛОВЕЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАК УЧЕТНАЯ ЕДИНИЦА

На современном этапе развития мировой экономики знания превратились в один из основных факторов создания новой стоимости, который следует соответствующим образом отразить в содержании публичной отчетности компаний перед собственниками и другими инвесторами. Отчетность должна содержать информацию об основных факторах стоимости: о стратегии компании, будущих денежных потоках, о нефинансовых сторонах деятельности, о неосязаемых активах компании, включая деловую репутацию. Современные представления о неосязаемых факторах производства новой стоимости воплощаются в понятии «интеллектуальный капитал».

Существует много подходов к определению «интеллектуального капитала», наиболее распространенными являются:

- совокупность интеллектуальных активов и трудовых ресурсов;
- нематериальные активы, усиливающие конкурентные преимущества;
- научные и обыденные знания работников, интеллектуальную собственность и накопленный опыт, общение и организационную структуру, информационные сети и имидж фирмы [1].

Наиболее выгодной формой вложения капитала рассматриваются инвестиции в формирование и использование человеческого капитала.

С позиций вероятного получения будущих экономических выгод человеческие ресурсы можно считать активом компании, поскольку они являются основным фактором ее успеха и источником прибыли. В процессе набора, подготовки и переподготовки работников компании необходимо ставить целью исследование и объективное измерение потенциальных экономических выгод от использования человеческих ресурсов.

Поскольку человеческие ресурсы – один из основных активов компаний, интересно исследовать этот актив как учетную категорию. В современной практике учета инвестиции в человеческие ресурсы рассматриваются скорее как расходы, а не активы, что искажает показатель отдачи на вложенные ресурсы.

Согласно МСФО будущая экономическая выгода, заключенная в активе, – это потенциал, который войдет прямо или косвенно в поток денежных средств компании. Компания получит экономические выгоды от активов, если активы можно:

- использовать отдельно или в сочетании с другими активами при производстве товаров и услуг, реализуемых компанией;
- обменять на другие активы;
- использовать для погашения обязательств;
- распределить среди собственников компании.

Вряд ли компания сможет получить экономические выгоды в результате обмена человеческих ресурсов на другой актив или их использования для погашения обязательств. Тем более человеческие ресурсы не могут быть распределены среди собственников компании. Вместе с тем, компания может получать экономические выгоды от использования человеческих ресурсов в процессе производства товаров (работ, услуг).

Наиболее распространены следующие подходы к отражению в учете человеческого капитала:

- человеческие ресурсы не должны отражаться в учете и балансе в качестве актива, поскольку компания не имеет права собственности на человека;

- поскольку все виды бухгалтерской отчетности должны строго соответствовать регламенту (иметь стоимостное выражение), невозможность реально определить стоимость человеческих ресурсов и отразить ее в финансовой отчетности;

- отражение в учете человеческого капитала обуславливает необходимость компании капитализировать связанные с ними затраты и впоследствии их амортизировать, что совсем не просто;

- контроль над человеческими ресурсами аналогичен контролю над активами, которыми располагает лизингополучатель по операциям финансовой аренды;

- отражать в бухгалтерском учете человеческие ресурсы в составе нематериальных активов в размере полной стоимости за весь период использования, а годовую сумму амортизации определять исходя из годовой величины заработной платы работников, включая выплаты на социальное страхование [2].

По действующим правилам учета основных средств коммерческая организация должна проводить переоценку регулярно, чтобы стоимость активов, по которой они отражаются в учете, существенно не отличалась от текущей восстановительной стоимости.

Эти правила должны распространяться и на человеческие ресурсы, хотя их переоценка – очень непростое дело. Поэтому человеческие ресурсы следует отражать в учете и отчетности не как нематериальный актив (поскольку они не идентифицируются как актив), а как составную часть деловой репутации организации, т. е как гудвилл.

Деловая репутация как учетная категория представляет собой выплату, производимую организацией – покупателем в ожидании будущих экономических выгод от активов, которые не могут быть индивидуально идентифицированы и отдельно признаны. Приобретая бизнес, организация-покупатель платит не только за активы, отраженные в учете организации, но и за специально обученных людей, способных эффективно работать и увеличивать прибыль приобретенной организации. Бу-

душие экономические выгоды могут быть получены из эффекта синергии между идентифицируемыми приобретенными активами и человеческими ресурсами, за которые покупатель готов заплатить при приобретении организации.

Список использованных источников

1. Куликов А.А. Человеческие ресурсы как учетная категория [Электронный ресурс] / А.А. Куликов. – Режим доступа: <http://www.misbfm.ru>
2. Просвирина И.И. Интеллектуальный капитал: новый взгляд на нематериальные активы / И.И. Просвирина // Финансовый менеджмент. – 2009. – № 4.

Научный руководитель: П.И. Атамас, канд. экон. наук, проф.

О.Б. Семчишин
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ З ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. Тому облік праці та заробітної плати є одним із найважливіших і складних у всій системі обліку на підприємстві.

Забезпечення стабільного економічного розвитку України та підвищення життєвого рівня населення тісно пов'язане з проведенням ефективної політики у сфері регулювання оплати праці. Однак на сучасному етапі розвитку спостерігається надто низький рівень реальної заробітної плати. Необхідно пам'ятати, що заробітна плата є основним джерелом доходів працівників і найсильнішим мотиватором розвитку трудового потенціалу більшості населення, але останнім часом вона не виконує свої функції. Актуальність проблеми зростає на фоні соціально-економічної кризи, а також знаходження країни у стані бойових дій на сході України. В умовах спаду продажів, скорочення чисельності працівників відбуваються зміни в організації праці та її оплаті. Така ситуація спостерігається на підприємствах різної спеціалізації. Для більшості населення заробітна плата втратила свою відтворювальну та стимулюючу функції і фактично перетворилася на різновид соціальних виплат, не пов'язаних з кількістю, якістю та кінцевими трудовими результатами. Праця та її оплата як ціннісні орієнтири втрачають своє соціально-економічне призначення, що руйнує основи економічного й соціального розвитку суспільства. Це потребує всебічного моніторингу, аналізу і контролю за цим процесом в Україні. А відсутність системного підходу держави до вирішення проблем стимулювання високопродуктивної праці унеможливило економічне зростання, стабілізацію і підвищення рівня життя населення. Тільки че-

рез оплату праці та вдосконалення механізму її регулювання можна рухатися вперед, шляхом прогресу та процвітання нашої батьківщини.

Слід зазначити, що на будь-якому підприємстві цей розділ обліку ведеться в обов'язковому порядку. Тому для кожного бухгалтера важливо знати основи законодавства про працю, з якими проблемами обліку розрахунків з оплати праці він може зіткнутися.

Помилка у нарахуванні заробітної плати автоматично призводить до цілої серії помилок і порушень, які є найважчими за своїми наслідками. Є тільки один спосіб уникнути таких помилок – абсолютно точно знати, як проводити будь-які розрахунки, пов'язані із заробітною платою, та основні проблеми, які виникають у цій сфері.

Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу. Саме в області розрахунків з персоналом з оплати праці законодавство України є найбільш мінливим і нестабільним, тому потребує від бухгалтерів та аудиторів постійного оновлення нормативної бази, яку вони використовують у процесі поточної роботи.

Останнім часом законодавчі та нормативні документи, що регламентують оподаткування витрат на оплату праці, змінювалися досить часто і кардинально. Тому бухгалтеру важливо знати, як здійснювати оподаткування тієї або іншої виплати в даний час.

Також бухгалтерам необхідно постійно слідкувати за змінами у прожитковому мінімумі та мінімальній заробітній платі, оскільки від цих величин залежать розмір податкової соціальної пільги при утриманні податку з доходів фізичних осіб, розмір доходу, до якого застосовується податкова соціальна пільга, розмір внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, що утримуються із заробітної плати працівників, тощо.

Дуже важливо відображати економічно достовірну та обгрунтовану інформацію про виконання нормативів та динаміку показників про працю, нагляд за дотриманням співвідношення зростання продуктивності праці та заробітної плати, за зменшенням невиробничих витрат, прихованих та явних збитків робочого часу, стимулювання праці на підприємстві. На основі цієї інформації здійснюється контроль за виконанням робочого часу на підприємстві, упровадженням прогресивних методів праці, дотриманням правильного співвідношення між зростанням продуктивності праці та заробітної плати.

Найбільшою проблемою обліку розрахунків із працівниками з оплати праці на сьогодні є примусова відпустка працівників за власний рахунок, переведення працівників на неповний робочий день, звільнення працівників, не проведення індексації заробітної плати та компенсації за невикористані відпустки працівниками.

Одним із можливих напрямів удосконалення оплати праці працівників на підприємствах різних форм власності є:

- підвищення матеріальної зацікавленості працівників;

- удосконалення діючої моделі аналітичного обліку шляхом введення відповідних субрахунків до рахунка 66 „Розрахунки за виплатами працівникам”;
- підвищення ефективності праці у страховій сфері використання стимулюючої ролі соціального пакета;
- збільшення фонду оплати праці за рахунок зменшення витрат на енергоносії, використовуючи енергоощадні технології.

Отже, слід зазначити, що питання нарахування заробітної плати, а також податкового, бухгалтерського, статистичного обліку оплати праці займають особливе місце в роботі бухгалтерії кожного підприємства. І завжди стоятиме питання, яким чином зацікавити людей, як спонукати їх працювати ефективно, своєчасно і якісно. Таким чином, основним напрямом поліпшення кризової ситуації у сфері оплати праці можна визначити мотивацію праці. Соціальний пакет є одним з таких мотиваційних інструментів, що інтегрує методи матеріального та нематеріального стимулювання праці. Використання роботодавцями соціального пакета сприяє формуванню в Україні сучасного, конкурентного ринку праці, підвищенню конкурентоспроможності національної робочої сили.

Тож вже сьогодні створюється нормативно-правова база регулювання оплати праці відповідно до міжнародних трудових норм, що діють у ринковій економіці, розвивається система документування оплати праці. Однак залишається необхідність розроблення нових та вдосконалення існуючих галузевих форм первинних документів з обліку заробітної плати, що враховують особливості її нарахування і виплати в окремих галузях економіки.

Науковий керівник: В.М. Шевченко, канд. наук з держ. упр., доц.

І.С. Тиванюк, О.В. Полковникова
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОГЛЯД ЗМІН У ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ З 2015 року

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, в ході якої перевіряються і документально підтверджуються наявність, стан і оцінка активів та зобов'язань. Серед сукупності методів контролю за збереженням майна на підприємстві є інвентаризація, тому від процедур організації, проведення ті відображення її результатів в обліку залежить стан внутрішнього контролю на підприємстві. Наприкінці 2014 року Міністерством фінансів було дещо змінено порядок проведення інвентаризації, огляд цих змін і є предметом даного дослідження.

З 01.01.2015 р. Порядок проведення інвентаризації відображено в Положенні про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. №879 (далі – Положення №879). Дане По-

ложення запровадило ряд змін, пов'язаних із правилами проведення інвентаризації.

Новація перша – новий термін «суцільна інвентаризація». Такий вид інвентаризації передбачає охоплення всіх видів зобов'язань та всіх активів підприємства незалежно від їх місцезнаходження, у т. ч. предметів, що передані у тимчасове користування, оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі чи резерві незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, умовні активи та зобов'язання (непередбачені активи та зобов'язання) підприємства (застави, гарантії, зобов'язання тощо), бланки документів суворої звітності, інші активи. Проведення суцільної інвентаризації потрібне лише перед складанням річної фінансової звітності та у разі припинення підприємства.

Новація друга – універсальність. З 01.01.2015 р. існує універсальний порядок проведення інвентаризації для бюджетних підприємств та для суб'єктів господарської діяльності (далі – СГД) приватної форми власності (крім банків).

Новація третя – строки проведення. З 2015 року строк проведення необов'язкової інвентаризації може бути будь-яким, установленим керівником СГД. Але строки проведення обов'язкової інвентаризації, як і раніше, встановлює Міністерство фінансів. Наразі строк проведення річної інвентаризації встановлено з 1 листопада до 31 грудня.

Новація четверта – склад інвентаризаційної комісії.

Згідно з п. 1 р. Положення №879, до складу інвентаризаційних комісій з 01.01.2015 р. включають не лише головного бухгалтера, а й усіх його «замінників» відповідно до ч. 4 ст. 8 Закону України від 16.07.99 р. №996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»:

- представників аудиторської фірми;
- представників централізованої бухгалтерії;
- суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи, яка веде бухгалтерський облік на підприємстві на договірних засадах.

Новація п'ята – оформлення результату інвентаризації.

Положення №879 скасувало форми документів, якими оформлювалися результати інвентаризації: акт контрольної перевірки книги реєстрації контрольних перевірок, відомість результатів інвентаризації. Згідно з п. 14 р. Положення №879, з 01.01.2015 р. інвентаризаційні описи, акти інвентаризації, звіряльні відомості оформлюють відповідно до вимог, установлених Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Мінфіну від 24.05.95 р. №88, з урахуванням обов'язкових реквізитів та вимог, передбачених п. 2.4 Положення для первинних документів.

Це дає можливість підприємствам приватного сектору, по-перше, складати інвентаризаційні документи на свій розсуд і з власним обсягом реквізитів (головне, щоб у цих формах були обов'язкові реквізити пер-

винних документів), а по-друге, за бажанням і далі користуватися скасованими формами.

На наш погляд, підприємство повинно розробити власні форми проведення інвентаризації і затвердити їх або в окремому Положенні про проведення інвентаризації на підприємстві, або як Додаток до Наказу про облікову політику.

Бюджетні установи відомості про результати проведених інвентаризацій, як і раніше, оформляють за формами, визначеними державою.

Матеріали інвентаризації оформляють не менше ніж у двох примірниках, один примірник таких документів залишається в бухгалтерії.

Новація шоста – роз'яснення щодо бухгалтерського обліку результатів інвентаризації.

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу комісії відображають у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. У розділі IV Положення №879 зазначено порядок урегулювання інвентаризаційних різниць:

1. Результати інвентаризації відображають в обліку того звітного періоду, в якому закінчено інвентаризацію;

2. Виявлені розбіжності між даними інвентаризації і бухгалтерського обліку регулюють у такому порядку:

- надлишки основних засобів, нематеріальних активів оприбутковують зі збільшенням доходів майбутніх періодів (доходів спеціального фонду бюджетної установи);

- надлишки цінних паперів, коштів, їх еквівалентів та інших оборотних матеріальних цінностей оприбутковують зі збільшенням доходу звітного періоду підприємства (доходу спеціального фонду бюджетної установи);

- нестачу запасів у межах норм природного убутку списують за розпорядженням керівника підприємства на витрати. За відсутності встановлених норм природного убутку всю нестачу обліковують як нестачу понад норму;

- нестачу цінностей понад норми природного убутку, а також втраченої від псування цінностей списують з балансу та відносять на рахунок винних осіб у розмірі, визначеному відповідно до законодавства. У разі якщо винні особи не встановлені, такі нестачі зараховують на позабалансовий рахунок до моменту встановлення винних осіб або закриття справи згідно із законодавством;

3. Взаємне зарахування лишків та нестач унаслідок пересортиці допускається тільки щодо запасів однакового найменування і в тотожній кількості, за умови що лишки і нестачі утворилися за один і той самий період, що перевіряється, та в одній і тій самій матеріально відповідальній особі.

Отже, загальні вимоги, щодо урегулювання інвентаризаційних різниць ідентичні вимогам викладеним у П(С)БО.

Як бачимо з огляду змін у порядку проведення інвентаризації, вони є уточнюючими та новачійними (зокрема відміна уніфікованих документів для відображення результатів інвентаризації), що потребує додаткових організаційних дій з боку підприємства. Підприємства повинні звер-

нути на це увагу, тому що інвентаризація є не лише підґрунтям бухгалтерського обліку, а і організаційною формою, яка використовується для виявлення та оцінки фактичного стану майнової бази, підвищення ефективності використання ресурсів, контролю за роботою матеріально відповідальних осіб, а також виявлення порушень в організації обліку майна, і причин, які породжують відхилення між його фактичною наявністю і даними обліку, виявлення винних в цьому осіб.

Список використаних джерел

1. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення Міністерства фінансів від 02.09.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

2. Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Положення Міністерства фінансів від 24.05.95 р. № 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

І.О. Трусевич, С.С. Рожкова

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ПОНЯТТЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

В умовах розвинених ринкових відносин значна увага приділяється поняттям дебіторської та кредиторської заборгованостей. Основною проблемою в даних умовах господарювання є несвоєчасне та неповне виконання суб'єктами своїх зобов'язань, тобто порушення домовленостей між сторонами, в першу чергу, щодо строків оплати та поставки товарів, робіт, послуг. Основою фінансово-господарської діяльності підприємства є розрахункові операції, внаслідок яких, з однієї сторони, виникає дебіторська, а з іншої – кредиторська заборгованість, що, в свою чергу негативно впливає на діяльність суб'єкта господарювання. Тому, суб'єктам ринкових відносин необхідно здійснювати ефективне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, сприяючи постійному їх зменшенню.

Мета дослідження полягає у детальному аналізі понять дебіторської та кредиторської заборгованостей, їх класифікації та впливу на господарську діяльність суб'єктів в умовах ринкових відносин.

З метою всебічного розвитку та безперебійного функціонування всіх сфер економіки необхідно, щоб підприємці, приймаючи рішення, отримували правдиву, неупереджену та достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, в першу чергу про стан дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість – грошове вираження результату вимушеної або заздалегідь запланованої господарсько-економічної операції кредитного характеру з контрагентами (юридичними або фізичними особами), що мала місце у минулому та борг за неї може бути достовірно визначений, узгоджений з контрагентом та сплачений підприємству у майбутньому, а в поточний момент відображений у балансі підприємства як актив. Згідно із П(С)БО 10, дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми коштів, їх еквівалентів або інших активів. Найбільшу частину в складі дебіторської заборгованості, як правило, займає дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги – тобто заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги виникає, коли підприємство реалізує продукцію (товари, роботи, послуги) в кредит (з відстрочкою платежу). Така дебіторська заборгованість визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації товарів, робіт і послуг та обцінюється за первісною вартістю. Таким чином, для визнання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги необхідно, щоб виконувалися критерії визнання доходу: покупцеві передано ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товари, роботи, послуги); підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, роботами, послугами); сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена; є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені. Згідно із П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість», активом може бути визнана тільки та дебіторська заборгованість і тільки в тому випадку, якщо:

- 1) існує ймовірність того, що підприємство одержить майбутні економічні вигоди від такої дебіторської заборгованості;
- 2) сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена [3].

Класифікація дебіторської заборгованості:

- 1) поточна дебіторська заборгованість;
- 2) довгострокова дебіторська заборгованість. Дебіторська заборгованість, залежно від платоспроможності дебіторів, поділяється на сумнівну та безнадійну.

Однак, доцільно виділяти ще один вид дебіторської заборгованості – дійсну. Також, доцільним є поділ дебіторської заборгованості за ступенем дотримання фінансової дисципліни на допустиму та невиправдану, яка виникає внаслідок недоліків у діяльності підприємства (наприклад, при виявленні недостач, розкрадань товарно-матеріальних цінностей і коштів). Поділ дебіторської заборгованості на ці два види дає можливість простежити порушення фінансово-розрахункової дисципліни і виявити: неякісну роботу контрагента – відсутність коштів у покупця, незадовільну організацію роботи його бухгалтерії; неякісну роботу підприємства-

постачальника – порушення договорів поставки. Підприємство, виходячи із власних потреб та специфіки діяльності може самостійно обирати ту чи іншу ознаку класифікації [5]. В ринкових умовах господарювання можливість залучення підприємствами додаткових джерел фінансування на окремих стадіях життєдіяльності є основою їх безперервного функціонування. Однак для ефективного та цілеспрямованого їх використання важливим є розуміння сутності кредиторської заборгованості. Кредиторська заборгованість – це суми, які нараховуються постачальниками за купівлю у них товарів або послуг в кредит, тобто грошові кошти, які тимчасово підпорядковані підприємству, фірмі, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені і яким вони не виплачені [1]. Відповідно до законодавства кредиторська заборгованість є зобов'язанням. П(С)БО 11 «Зобов'язання» класифікує зобов'язання наступним чином: довгострокові; поточні; непередбачені зобов'язання; доходи майбутніх періодів. До довгострокових зобов'язань належать: довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові забезпечення [4]. Поточні зобов'язання включають: короткострокові кредити банків; поточну кредиторську заборгованість (за розрахунками за товари, роботи, послуги; за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток; за розрахунками зі страхування; за розрахунками з оплати праці; за розрахунками з учасниками; за розрахунками із внутрішніх розрахунків); короткострокові векселі видані; поточні забезпечення; інші поточні зобов'язання. Види кредиторської заборгованості:

- 1) за складністю: прості, складні;
- 2) за визначеністю у часі: обмежені у часі, безстрокові;
- 3) за забезпеченістю виконання зобов'язань: забезпечені, незабезпечені;
- 4) залежно від підстави виникнення зобов'язання: договірні, позадоговірні;
- 5) за способом погашення: монетарні, немонетарні;
- 6) за часом виникнення: теперішні, майбутні;
- 7) за терміном погашення: довгострокові, короткострокові;
- 8) за можливістю оцінки: фактичні, оціночні, умовні.

Підприємство має право вибору будь-якого варіанту класифікації кредиторської заборгованості виходячи із особливостей та напрямків своєї діяльності, однак з метою формування достовірних облікових даних доцільним є використання класифікації, зазначеної у П(С)БО 11 «Зобов'язання». З метою підтримки стабільного фінансового стану та розвитку підприємства необхідним є постійне порівняння показників дебіторської та кредиторської заборгованості. Перевищення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості негативно впливає на фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Значне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською є ознакою раннього банкрутства підприємства, що виникає в результаті недоотримання грошових коштів, прибутку та призводить до накопичення величезної суми боргу. У випадку перевищення кредиторської заборгованості та при стрімкому збільшенні її величини перед підприємством рано чи пізно постане проблема не-

платоспроможності. Залучення додаткових джерел фінансування можливе лише за умови використання їх виключно на оновлення виробництва, реструктуризацію, модернізацію, для впровадження результатів науково-технічного прогресу, а не для погашення заборгованості перед іншими кредиторами.

Дебіторська та кредиторська заборгованості мають значний вплив на фінансову стійкість, а в першу чергу, на платоспроможність підприємства. В умовах ринкових відносин управління дебіторською та кредиторською заборгованістю є основною умовою безперебійного розвитку будь-якого суб'єкта господарювання. Тому підприємствам, з метою підтримки необхідного рівня платоспроможності та ліквідності необхідно здійснювати постійний контроль за формуванням, рухом та стягненням дебіторської та кредиторської заборгованості, аналізувати їх значення за попередні періоди, проводити порівняльний аналіз їх кількісного та якісного складу та визначити основні принципи кредитної політики по відношенню до покупців та постачальників.

Список використаних джерел

1. Біляк М.Д. Управління кредиторською заборгованістю підприємств / М.Д. Біляк // Фінанси України. – 2008. – № 12. – С. 24–36.

2. Жуковська В.В. Напрями удосконалення обліку розрахунків з постачальниками і покупцями [Електронний ресурс] / В.В. Жуковська. – Режим доступу: <http://udau.edu.ua/library.php?pid=1116>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України №237 від 08.10.1999 (із змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]: затверджений наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2001 (із змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

5. Шевченко Б.О. Теоретичні аспекти поняття “дебіторська заборгованість” [Електронний ресурс] / Б.О. Шевченко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73594.doc.htm

Науковий керівник: П.Й. Атамас, канд. екон. наук, проф.

А.В. Якушенко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Транспорт – одна із найважливіших галузей економіки, що має задовольняти потреби населення й суспільного виробництва у перевезеннях. Крім того, автотранспортні підприємства виконують роботи та нада-

ють послуги, пов'язані з організацією й обслуговуванням автотранспортного процесу.

Автотранспортні підприємства (АТП), як й інші, можуть здійснювати операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, при цьому виникають відповідні витрати, які відображаються відповідно. Якщо витрати по доставці автомобіля не включаються до його ціни, а доставка здійснюється самовивезенням, то на збільшення вартості відносяться всі витрати, понесені при доставці: використані паливно-мастильні матеріали, заробітна плата водіїв та відрахування на соціальні заходи тощо. Витрати на придбання автомобіля складають його первісну вартість і підлягають амортизації.

Процес постачання на автотранспортному підприємстві полягає в закупівлі палива, матеріалів, запасних частин та інших матеріальних цінностей, необхідних для нормальної експлуатаційної діяльності.

Процес виробництва на автомобільному транспорті полягає в здійсненні транспортного процесу (перевезення), в результаті якого готова продукція як така не утворюється. Продукцією АТП виступає сам процес переміщення вантажів і пасажирів, на стадії якого засоби праці, предмети праці і сама праця вступають у взаємозв'язок.

Для відображення доходів від надання послуг з перевезення вантажів автомобільним транспортом, що перебуває на балансі підприємства, застосовується рахунок 703 „Дохід від реалізації робіт і послуг”. Проте для збору об'єктивної інформації про фінансовий стан і результати діяльності на підприємствах необхідно вести відокремлений облік операцій з перевезення вантажів та пасажирів. Не менш важливо вести відокремлений облік реалізації послуг за пільговими і не пільговими перевезеннями. Для цього в бухгалтерському обліку підприємства слід застосовувати субрахунки третього і четвертого порядку.

Водночас слід зазначити, що найбільш корисним для вивчення змін у структурі витрат на виробництво є аналіз собівартості за елементами витрат. Елементні витрати – це однорідні за складом витрати підприємства. До них належать матеріальні витрати, оплата праці, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування та інші грошові витрати.

Таким чином, для вирішення проблем з контролю й ефективним управлінням витрат на підприємстві доречним було б залучати зовнішніх консультантів. Такими консультантами можуть бути аудиторська фірма, яка проведе операційний аудит та виявить порушення, що допоможе поліпшити стан підприємства. Для того, щоб почати перевірку, необхідно скласти перелік документів, які будуть використані на протязі всіх стадій перевірки. Так початкова стадія аудиторського процесу включає визнання об'єкта аудиту й організаційно – методичну підготовку. При виборі об'єктів аудиторська фірма використовує складений план своєї перевірки. Наступним важливим процесу аудиторських робіт є написання програми аудиту, яка повинна бути настільки деталізована, щоб можна було використовувати як інструкцію для виконавців перевірки, зокрема аудиту доходів та витрат операційної діяльності.

Науковий керівник: В.М. Шевченко, канд. наук з держ. упр., доц.

СЕКЦІЯ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ АУДИТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

М.О. Крамаренко. О.П. Атамас
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ГОЛОВНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основне призначення фінансової звітності полягає у забезпеченні користувачів, як внутрішніх так і зовнішніх, повною, правдивою та неупередженою інформацією про фінансово-майновий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства з метою прийняття ними обґрунтованих та правильних рішень. Очевидно, що достовірність фінансової звітності залежатиме від правильної організації облікового процесу і точно-го відображення активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів, витрат і фінансових результатів суб'єктів господарювання.

З прийняттям Національного положення (стандарту) бухгалтерсько-го обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1] відбулись чергові зміни у формах і структурі фінансової звітності. Зміни, які відбулись у кожній формі фінансової звітності. Щодо Балансу, то він отримав другу назву, яка визначає його суть – Звіт про фінансовий стан. На перший погляд, кількість статей у цьому звіті зменшилась, однак якщо звернутись до додатку 3 НП(С) БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, то більшість цих статей залишились. У I розділі “Необоротні активи” активу Балансу оцінка нематеріальних активів та основних засобів здійснюється за залишковою вартістю (хоча в окремий рядок і не виділяється). Для інвестиційної нерухомості та довгострокових біологічних активів, відповідно до структури Балансу (відсутні рядки, в яких відображається первісна вартість і сума нарахованого зносу) пріоритетною є оцінка за справедливою вартістю, тобто на кожну дату Балансу здійснюється переоцінка цих активів з віднесенням зміни їх вартості на витрати чи доходи і амортизація на такі активи не нараховується. Однак, відповідно до облікової політики, підприємство може обрати здійснення оцінювання цих активів і за залишковою вартістю з нарахуванням амортизації.

Статті другого та третього розділів пасиву Балансу об'єднано в один розділ під назвою «Довгострокові зобов'язання і забезпечення». При цьому, забезпечення тепер можуть ще відображатись й у складі поточних забезпечень. Для правильного відображення у фінансовій звітності забезпечень – у наказі про облікову політику доцільно вказати види створюваних на підприємстві забезпечень у розрізі термінів їх використання.

У третьому розділі «Поточні зобов'язання та забезпечення», крім зазначеної вище статті «Поточні забезпечення», додано статтю «Доходи майбутніх періодів», яка була окремим розділом.

Звіт про фінансові результати, як і Баланс, отримав другу назву – «Звіт про сукупний дохід».

У складі доходів та витрат у II розділі «Сукупний дохід» відображають зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій. Тобто, це ті зміни у додатковому капіталі внаслідок дооцінки та уцінки необоротних активів, які не віднесено на фінансовий результат, а також накопичені курсові різниці тощо. Таким чином, цей розділ заповнюється не за інформацією з рахунків доходів (7 клас) та рахунків витрат (8-9 клас), а за аналітичними даними за рахунком 42 «Додатковий капітал».

У Звіті про рух грошових коштів наведено дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Під час складання фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. Відповідно за якою формою буде складатися цей звіт необхідно передбачити в Наказі про облікову політику.

У Звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У його графах, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I «Власний капітал» балансу. Водночас додаткові рядки, якими можна деталізувати складові власного капіталу в Балансі, зокрема емісійний дохід та накопичені курсові різниці відобразити у Звіті про власний капітал вже неможливо.

У вітчизняній літературі процес аудиту фінансової звітності в організаційному плані поділяється на такі етапи: планування; вивчення; оцінювання; встановлення достовірності; звітування .

Для чіткішого розуміння змісту кожного з етапів запропоновано основні ключові аудиторські процедури під час здійснення аудиту фінансової звітності.

На етапі планування необхідно розробити загальну стратегію і тактику аудиту фінансової звітності і обліку, визначити строки і обсяги аудиторської перевірки.

На етапі вивчення аудиторю необхідно здійснити попередній огляд та дати оцінку стану бухгалтерського обліку і фінансової звітності замовника аудиту. При тому на цьому етапі аудитор за допомогою опитування, вивчення та аналізу фінансової звітності та даних бухгалтерського обліку здійснює збір необхідних даних.

До одних з найвагоміших етапів процесу аудиту фінансової звітності потрібно зарахувати етап оцінювання, на якому аудитор зобов'язаний одержати якомога більше інформації про об'єкт дослідження з метою її аналізу та оцінки для наступного формування обґрунтованої думки, на підставі якої і формуватиметься висновок про достовірність фінансової звітності клієнта. Збір необхідних даних для їх оцінювання проводиться з використанням таких аудиторських процедур, як перевірка, спостереження, інспектування, запити і підтвердження, а також аналітичні процедури.

Етап встановлення достовірності фінансової звітності ґрунтується на підтвердженні попередньо здійсненої оцінки про достовірність відображення у системі рахунків бухгалтерського обліку та звітності інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, а також про доходи, витрати і фінансові результати господарюючого суб'єкта.

Завершальним етапом процесу аудиту фінансової звітності є етап звітування, на якому аудитор формує думку з таких питань: чи відповідає система бухгалтерського обліку підприємства вимогам чинного законодавства; чи відповідають показники бухгалтерського обліку та фінансової звітності принципам облікової політики суб'єкта господарювання; чи ефективна система внутрішнього контролю клієнта; чи достовірно відображається в обліку та у фінансовій звітності інформація про активи, зобов'язання, власний капітал доходи, витрати і фінансові результати клієнта.

Замовникам аудиту варто враховувати, що аудиторський висновок дозволяє встановити достовірність стану бухгалтерського обліку і звітності, разом з тим він не може бути гарантією майбутньої життєдіяльності суб'єкта господарювання.

Отже, відповідно до прийнятих змін, у фінансовій звітності більшість об'єктів обліку показується узагальнено в певній групі однорідних об'єктів. Для їх деталізації у додатку 3 до НП(С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» передбачено перелік додаткових статей фінансової звітності, які можуть їх деталізувати, однак для цього інформація в цих статтях повинна бути істотною.

На сучасному етапі розвитку економіки та складності нормативно-правової бази зростає ризик прийняття помилкових рішень на підставі фінансової звітності різними її користувачами. Підтвердження достовірності фінансової звітності аудитором має надзвичайне значення для прийняття будь-якими користувачами обґрунтованих ефективних управлінських рішень, які повинні прийматися на підставі достовірно наданої обліково-аналітичної інформації.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р., № 73.
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р., № 433.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 11.04.03 № 476.
4. Світлична В.Ю. Гармонізація національної фінансової звітності з міжнародними стандартами / В.Ю. Світлична, С.М. Малик.
5. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 528 с.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Діяльність кожного господарюючого суб'єкта у сучасних умовах є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені у позитивних результатах його функціонування. Успішна діяльність кожного з них полягає у підвищенні рівня економічної ефективності виробництва продукції. Тематичний аудит готової продукції є важливою складовою аудиторської перевірки, оскільки дозволяє отримати інформацію про достовірність показників фінансової звітності в частині готової продукції підприємства, а також об'єктивність визначення собівартості готової продукції, її оцінки та конкурентоспроможності на ринку.

Готова продукція є одним з ключових об'єктів бухгалтерського обліку промислового підприємства, оскільки результат основної діяльності виробничого підприємства напряму залежить від якості виробленої продукції та обсягів її реалізації. Тому отримання достовірної та своєчасної інформації про стан та рух готової продукції, яка підтверджена аудиторським висновком, дозволяє приймати управлінські рішення щодо ефективного управління підприємством.

Готова продукція – це продукція, матеріальний результат виробничої діяльності підприємства (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками та відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

Основними завданнями аудиту готової продукції та її реалізації є:

- 1) перевірка правильності та своєчасності оформлення документів про рух готової продукції у матеріально відповідальних осіб;
- 2) контроль за відвантаженням продукції та розрахунками з покупцями відповідно до укладених контрактів;
- 3) контроль за операціями з продажу готової продукції;
- 4) перевірка правильності оформлення операцій у бухгалтерському і податковому обліку та точності визначення результату з продажу продукції.

На процес проведення аудиту готової продукції підприємства щодо окремих питань організації бухгалтерського обліку впливає велика кількість факторів, які охоплюють як загальні характеристики суб'єкта господарювання, так і окремі показники господарської діяльності:

- 1) організаційно-правова форма господарювання;
- 2) вид діяльності;
- 3) галузь;
- 4) характер діяльності;
- 5) наявність матеріальної бази;

- 5) обсяг діяльності;
- 6) середньоспискова чисельність працівників;
- 7) система оподаткування;
- 8) рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів;
- 9) система матеріальної зацікавленості працівників в ефективності роботи підприємства;
- 10) система матеріальної відповідальності за виконання своїх обов'язків.

Всі ці фактори аудитор вивчає перед початком проведення аудиторської перевірки з метою оцінки середовища суб'єкта господарювання.

Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту» аудитор готує загальну стратегію, план і програму аудиту готової продукції, оцінює ефективність системи внутрішнього контролю, що діє в економічного суб'єкта, і робить оцінку ризику системи внутрішнього контролю (контрольного ризику).

Система внутрішнього контролю може вважатися ефективною, якщо вона вчасно попереджає про виникнення недостовірної інформації, а також виявляє недостовірну інформацію. Оцінюючи ефективність системи внутрішнього контролю, аудиторська організація повинна зібрати достатню кількість аудиторських доказів. Якщо аудиторська організація вирішує покласти на систему внутрішнього контролю і систему бухгалтерського обліку для одержання достатнього ступеня впевненості у вірогідності бухгалтерської звітності, на мою думку вона повинна відповідним чином скорегувати обсяг майбутнього аудита за допомогою аудиторських процедур, визначених МСА 500 «Аудиторські докази».

Аудит готової продукції є доволі складним процесом, який вимагає певних знань особливостей діяльності підприємства. Тому умовно аудит готової продукції поділяють на наступні етапи: аудит обліку готової продукції, аудит продукції, яка не обліковується, аудит обліку відвантаження та реалізації готової продукції та аудит обліку витрат на збут.

На етапі аудиту обліку випуску готової продукції аудитор необхідно перевірити:

- правильність і своєчасність оформлення документів на здачу продукції з виробництва на склад;
- правильність відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з випуском готової продукції;
- правильність визначення виробничої собівартості готової продукції за видами випуску та замовленнями; правильність розрахунків і списання сум відхилень фактичної собівартості від планової;
- правильність складання бухгалтерських проведення з обліку випуску готової продукції (робіт, послуг); відповідність записів аналітичного та синтетичного обліку за балансовими записами рахунка «Готова продукція» записам у головній книзі та балансі;
- правильність оцінки готової продукції.

При перевірці продукції, яка не обліковується аудитор повинен вивчити всю документацію, що дозволяє зробити висновок про наявність чи про відсутність випадків випуску та реалізації продукції яка не обліковується.

При аудиті обліку відвантаження та реалізації готової продукції аудитор необхідно перевірити:

- договори на постачання готової продукції та правильність їхнього оформлення;
- правильність оформлення документів на відвантаження продукції; правильність оформлення цін на відвантажену продукцію;
- правильність оформлення документів по відвантаженню продукції, якщо продукція відпускається безпосередньо зі складу постачальника; правильність організації складського обліку готової продукції;
- правильність ведення аналітичного та синтетичного обліку відвантаження та реалізації продукції.

Важливим етапом аудиту готової продукції є аудит обліку витрат на збут, які можна визначити як витрати, пов'язані з продажем продукції, товарів, робіт і послуг (рахунок 93 «Витрати на збут»). Аудитору необхідно перевірити:

- правильність включення витрат до складу витрат на збут; дотримання встановлених нормативів витрат на рекламу;
- дотримання основних положень з обліку тари на підприємствах; правильність ведення аналітичного обліку на рахунку «Витрати на збут» та відомості;
- правильність складання бухгалтерських проводок за операціями з тарою;

- правильність відображення в бухгалтерському обліку товарообмінних операцій чи операцій, здійснюваних на бартерній основі;
- відповідність записів синтетичного й аналітичного обліку записам у головній книзі (при журнально-ордерній формі обліку), оборотно-сальдовій відомості (при автоматизованому обліку) і балансі.

При проведенні аудиту готової продукції залежно від масштабу перевірки і оцінки ризику аудитор застосовує аудиторські процедури по суті, а саме:

1) перевірка записів і документів: документи на оприбуткування готової продукції з виробництва на склад, документи в яких відображається рух готової продукції в межах підприємства, документи на реалізацію готової продукції покупцям, «Аналіз рахунків» 26, 901, 701, 23, «Журнал-ордер №5» та інші;

2) перевірка матеріальних активів – перевірка наявності готової продукції на складах, її кількості та якості;

3) спостереження за правильністю документального оформлення оприбуткування готової продукції з виробництва на склад;

4) повторне обчислення суми собівартості готової продукції та сум по документах, в яких відображається рух готової продукції;

5) зовнішнє підтвердження від покупців про вартість та кількість отриманої готової продукції;

6) запит до управлінського персоналу щодо окремих питань з організації обліку готової продукції;

7) аналітичні процедури – методика ведення обліку готової продукції на промисловому підприємстві.

Результати аудиту готової продукції оформляють в робочих документах аудитора, на підставі яких формується незалежне судження аудитора щодо достовірності показників фінансової звітності в частині готової продукції і формується аудиторський звіт.

Отже, на підставі проведеного дослідження, я зробила висновки, що аудит готової продукції є достатньо складним, об'ємним процесом та потребує від аудитора знання особливостей обліку та розрахунку собівартості на певному підприємстві. Результатом такого аудиту є отримання великої кількості різної інформації, яка повинна групуватися за певними ознаками.

З метою накопичення інформації за результатами аудита пропоную, розробляти робочі документи аудитора окремо до кожного етапу перевірки, що дасть можливість більш детально висвітлити в аудиторському звіті результати аудиторської перевірки обліку готової продукції на підприємстві, оскільки матеріали аудиту готової продукції слугують інформаційною базою для прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

2. Міжнародні стандарти аудиту, контролю, якості, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.prgaudit.com.ua

3. Богосян М.В. Особливості аудиту готової продукції промислового підприємства [Електронний ресурс] / М.В. Богосян. – Режим доступу: www.intconf.com.ua

4. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навч. посіб. / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла. – К.: ЦУЛ, 2010. – 536 с.

5. Воронцова І.І. Аудит підприємницької діяльності: навч. посіб. / І.І. Воронцова, В.І. Кузь; БДФА. – Чернівці, 2010. – 96 с.

6. Рижикова О. Обсяги виходу готової продукції: як підтвердити / О. Рижикова // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 113. – С. 13.

А.Г. Стороженко, В.М. Шевченко
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ І КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ

Сучасний стан економіки України характеризується необґрунтованими політичними подіями, некерованими інфляційними процесами, не-

стабільністю суспільних зв'язків та іншими несприятливими для розвитку економіки чинниками. Результатом впливу несприятливих чинників є зниження ділової активності підприємств, їхня низька платоспроможність, яка здебільшого призводить до кризового стану господарюючих суб'єктів. Характерною ознакою низької платоспроможності підприємств є несвоєчасність погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, або повернення її в неповному обсязі, що сприяє виникненню сумнівної та безнадійної заборгованості. Вказані проблеми у світлі сучасного економічного становища України зумовлюють актуальність дослідження даної теми.

На жаль, у сучасних умовах економічна ситуація в країні характеризується значною часткою неплатежів. Певною мірою цей факт пов'язаний із впливом наслідків світової економічної кризи, проте в нашій країні негативні тенденції підсилюються ще й незадовільним станом контролю в середині підприємств за виконанням договірних зобов'язань.

Невирішені складові загальної проблеми. Формулювання цілей статті. Зазначимо, що розрахунки з контрагентами є важливою складовою фінансово-економічної діяльності будь-якого підприємства. Вони нерозривно пов'язані з вхідними та вихідними грошовими потоками, які складають основу процесу забезпечення безперервної діяльності суб'єктів господарювання. Затягування строків отримання платежів та погашення зобов'язань приводить до сповільнення операційного циклу та зниження ділової активності підприємства. Крім того, вартість грошей з урахуванням фактора часу має тенденцію до зниження, що в свою чергу негативно впливає на їх купівельну спроможність та призводить до скорочення ресурсів підприємств.

Тому одним з головних завдань, які постають перед управлінською ланкою вітчизняних підприємств, є постійний моніторинг розмірів дебіторської та кредиторської заборгованості, строків погашення, аналіз їх структури та забезпечення оптимального співвідношення між сумами цих двох об'єктів обліку. В цьому контексті також важливою вважається роль контролю за станом розрахунків, динамікою дебіторської і кредиторської заборгованості, що сприятиме зміцненню фінансового стану й платоспроможності підприємств в цілому.

У процесі господарської діяльності важливе значення має повнота і об'єктивність інформації, пов'язаної з діяльністю підприємства, у тому числі його дебіторської та кредиторської заборгованості.

Слід зазначити, що застосування в українських реаліях традиційної за кордоном методики аналізу заборгованостей не завжди доцільно через відсутність необхідного обсягу вірогідної й доступної інформації щодо розрахунків з дебіторами та кредиторами. Крім цього, загальна криза неплатежів, характерна для сучасної української економіки, змушує сумніватися в об'єктивності, своєчасності і корисності отриманих результатів аналізу. Водночас використання вітчизняних методик не дає змоги однозначно оцінити рівень дебіторської заборгованості, а також ступінь її впливу на фінансово-господарське становище підприємства.

Зазвичай зростання дебіторської заборгованості підприємства можливе внаслідок нерациональної кредитної політики, збільшення обсягу продажу, неплатоспроможності покупців тощо. При цьому більшість підприємств стикається з досить типовими проблемами:

- 1) немає достовірної інформації про терміни погашення зобов'язань компаніями-дебіторами;
- 2) не регламентована робота з простроченою дебіторською заборгованістю;
- 3) відсутні дані про зростання витрат, пов'язаних зі збільшенням розміру дебіторської заборгованості і часу її оборотності;
- 4) не проводиться оцінка кредитоспроможності покупців і ефективності комерційного кредитування.

Тож різке збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах може свідчити про необачну кредитну політику підприємства стосовно покупців або про збільшення обсягу продажів, або про фінансову нестабільність підприємства. Скорочення дебіторської заборгованості оцінюється позитивно, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. Якщо ж дебіторська заборгованість зменшується у зв'язку зі зменшенням відвантаження продукції, то це свідчить про зниження ділової активності підприємства.

Аналіз зміни частки дебіторської і кредиторської заборгованості в оборотних активах підприємства робить важливим питання стосовно впровадження системи внутрішнього контролю на підприємстві, як передумови успішного його функціонування в сучасних умовах.

Організація дієвої системи внутрішньогосподарського контролю повинна ґрунтуватися на своєчасності повідомлення про відхилення, відповідальності, збалансованості, інтеграції, постійності, комплексності, розподілу обов'язків.

Метою внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами та кредиторами є встановлення повноти, достовірності та своєчасності відображення даних в первинній документації підприємства, облікових регістрах і звітності. Контроль передбачає здійснення перевірки за дотриманням планових показників; налагодження системи спостереження за строками оплати платежів; контроль за виконанням договірних відносин з боку як контрагентів, так і персоналу; виявлення резервів зростання платоспроможності підприємства та контроль за результатами виконання оптимізаційних управлінських рішень.

Одним із головних аспектів внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості є перевірка їх юридичного оформлення та обґрунтування. Для здійснення процесу придбання та реалізації підприємство вступає з іншими учасниками ринку в економічні взаємовідносини, правовою основою яких є укладання договорів.

Необхідно систематично проводити інвентаризацію заборгованості шляхом перевірки первинних документів, які є основою для проведення розрахунків та відображення операцій в обліку, а також шляхом звірки залишків з контрагентами. Слід особливу увагу звернути на те, що кожна операція повинна бути санкціонованою та законною.

Важливим в організації ефективної системи внутрішнього контролю розрахунків з контрагентами є забезпечення надійності збереження інформації від сторонніх осіб, зокрема перевірка системи зберігання документації, функціонування архівної служби, порядку інвентаризації документів в архіві і забезпечення доступу до документів тощо.

Отже, аналіз ситуації свідчить про необхідність широкого впровадження дієвого внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з дебіторами і кредиторами. Це забезпечить управлінський персонал достовірною, вчасною, максимально повною інформацією про стан, структуру та динаміку відносин з контрагентами і допоможе правильно визначити основні напрямки діяльності та завдання, які постають перед суб'єктом господарювання.

На нашу думку, першочерговими завданнями при здійсненні контролю дебіторської і кредиторської заборгованостей є:

- регулярне проведення інвентаризації розрахунків на підприємстві та контроль за строком позовної давності;
- здійснення постійного контролю за станом розрахунків щодо простроченої заборгованості та спроба розширення системи авансових платежів;
- пошук можливості збільшення кількості замовників з метою зменшення масштабу ризику несплати.

Таким чином, правильно організований внутрішній контроль за своєчасністю, повнотою й юридичною обґрунтованістю розрахунків з дебіторами та кредиторами – запорука успішного розвитку, стабільності та стійкості підприємств в умовах сучасного бізнес-середовища.

В.О. Юрченко, В.Є. Марченко

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У теперішній час, коли держава збільшує дефляційну політику у фінансовому секторі економіки, про це свідчить збільшення відсоткової ставки Національного банку України, за останні 2 роки – у 3 рази [5], крім цього уряд збільшує податкове навантаження, наприклад вводить нові збори та переглядає існуючі [6]. Крім того рівень існуючої інфляції зростає, купівельна спроможність населення падає і це все призводить до того що підприємства почнуть закриватися чи змінюватися у структурі – власники диверсифікують свій капітал, так як ризик втрати коштів від перебування у одній галузі – дуже великий. А там де є капітал, там потрібен і контроль – тому зараз, потрібно звернути увагу на організацію внутрішнього аудиту на малих підприємствах. А точніше у групах малих підприємств, коли є декілька малих підприємств та один власник.

Створювати систему аудиту на одному малому підприємстві – не завжди виправдано, бо вона може не компенсувати своїми витратами загальну економічну вигоду від свого існування. Тому власники підприємств повинні розглянути спочатку доцільність від системи, перед її створенням.

У багатьох випадках створення внутрішнього аудиту залежить від впроваджені стратегії облікових політик підприємств, видів діяльності та кількості зв'язаних з перевіркою осіб, та їх кваліфікацією, та системою безпеки.

В Україні підприємство вільне з вибором чи замовлення послуг аудиту зовнішньої аудиторської організації, сертифікованого аудитора, працевлаштувати спеціаліста у штат на кожну фірму, чи заключити з ним договір згідно цивільного кодексу України [7] та інших нормативних документів [1, 2].

В Україні не має спеціально створених правил чи стандартів з аудиту на малому підприємстві, тому для проведення аудиту спеціалізовані фірми та сертифіковані аудитори повинні використовувати Міжнародні правила аудиту [1, 3, 4]. Якщо підприємство прийме у штат працівника, чи укладе з ним (якщо він не є сертифікованим аудитором) цивільний договір – то він буде виконувати обов'язки контролю на підприємстві, та не зможе надати аудиторські висновки, на відміну від спеціалізованої фірми та сертифікованого аудитора [1]. Тому підприємство може розробити свої власні методики з внутрішнього аудиту. Але треба пам'ятати, що облік та аудит – повинні бути максимально прозорі та прості для розуміння. Тому підприємствам потрібно звернути увагу спочатку на Міжнародні стандарти аудиту, перед створенням своєї системи. На які МСА потрібно звернути увагу на підприємстві наведено в табл. 1.

Таблиця 1

МСА, на які потрібно звернути увагу при розробці внутрішнього аудиту на підприємстві

МСА	Коментарі
1. 300-499 [3]	Підприємство може взяти на озброєння, основні методики планування аудиту. Та взяти за планку рівень створення внутрішнього контролю, котрий буде відповідати цим МСА
2. 500-599 [3]	З цих МСА, підприємство може почерпнути визнання, яку саме інформацію можна вважати доказом порушення у веденні обліку. Які саме методики та процедури, та у якій кількості, доречно використовувати на підприємстві

Треба зазначити, що основною метою внутрішнього аудиту є не тільки планові перевірки пройдених періодів на предмет допущених помилок, а ще й непланові перевірки на дотримання правил роботи найманих працівників, фахівців та інших, щодо занесення достовірної інформації у документацію.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-XII від 22.04.1993 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Офіційний сайт Аудиторської палати України [Електронний ресурс] / Електронне видання: Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2013 р., частина 1 / за ред. І.І. Нестеренко та ін. у перекладі з англійської. – К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2014 р. – Режим доступу: http://apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_1.pdf
4. Офіційний сайт Аудиторської палати України [Електронний ресурс] / Електронне видання: Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2013 р., частина 2 / за ред. І.І. Нестеренко та ін. у перекладі з англійської. – К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2014 р. – Режим доступу: http://apu.com.ua/files/temp/Audit_2013_2.pdf
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53647
6. Податковий кодекс України, від 02.12.2010, № 2755-VI, (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Цивільний кодекс України, від 16.01.2003, № 435-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Науковий керівник: П.Й. Атамас, канд. екон. наук, проф.

СЕКЦІЯ 3
АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ
В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Т.Г. Волюнец
Херсонський національний технічний університет

**АНАЛИЗ, ДИАГНОСТИКА И РЕГУЛИРОВАНИЕ КАЧЕСТВА
ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРОДУКТА**

Качество туристического продукта представляет собой фундаментальную экономическую категорию, которая создает теоретическую базу организационно-методических мероприятий для повышения привлекательности туристического продукта [1,2,5]. Определена экономическая сущность категориального базиса теорий формирования туристического продукта, исследовано теоретическое обоснование привлекательности туристического продукта, определено его содержание, роль и основные задачи.

Несмотря на распространенность терминологического аппарата туризма, динамические изменения внешней среды вынуждает внести корректировки. Обобщив туристические подходы, автором предложено рассматривать привлекательность туристического продукта как многоаспектную комплексную категорию, представляющую собой интегральное объединение ассортимента услуг, материально-технической базы туризма, результатов инновационной деятельности с целевой направленностью на улучшение потребительских свойств существующего туристического продукта.

Показано, что диагностика, управление и формирование привлекательностью туристического продукта сегодня характеризуется неустойчивостью хозяйственных отношений, сильной зависимостью приобретения туристических продуктов от политической ситуации в стране и неуверенностью в дальнейшем финансовом состоянии клиентов. Вместе с тем туризм в Украине превращается в одну из приоритетных сфер в экономике, формируя развитие отдельных отраслей.

Разработка организационно-экономических мероприятий повышения привлекательности туристического продукта создает предпосылки для эффективного развития отрасли через непосредственное влияние на структуру и объем отечественного туристического рынка. На основании обобщения процессов и принципов управления привлекательностью туристического продукта, автором предложена схема инициирования и выведения на рынок новых туристических продуктов, в основу которой положен учет запросов и требований потребителей к качеству туристического продукта.

Принятие решений по управлению привлекательностью туристического продукта необходимая фаза организационно-экономических мероприятий по повышению привлекательности туристических продуктов, поскольку именно здесь формируется общее направление деятельности туристических организаций и их смежников и определяется их маркетинговая политика [3, 4, 6].

На основе обобщения имеющегося опыта и результатов проведенных исследований составлена схема организационно-экономических мероприятий по повышению качества, регулирования, привлекательности туристического продукта (рис. 1).

Рис. 1. Организационно-экономические мероприятия по повышению привлекательности туристических продуктов

Показано, что, если доходы и расходы от туристической деятельности ни каким образом не влияют на привлекательность туристическо-

го продукта, с точки зрения потребителя, то статистика туристических потоков напрямую связана с предпочтениями клиентов и отражает количественные проявления привлекательности туристических продуктов в их суммарном выражении. С этих позиций привлекательность туристических продуктов является характеристикой состояния туристического рынка. Представления привлекательности туристических продуктов в динамике позволяет выявить общие закономерности, проанализировать их тренды, установить прогнозные значения для выявления причин снижения привлекательности туристических продуктов и разработки мероприятий по ее повышению.

Определены резервы повышения привлекательности отечественных туристических продуктов: определение и уточнение туристического потенциала, возможностей его использования, установление соответствия параметров туристического продукта обязательным стандартам, регламентам и нормам, наличие соответствующей туристической и социально-бытовой инфраструктуры, изучение и контролирование спроса, поиск тех туристических продуктов, которые будут максимально удовлетворять клиентов. Вместо повышения цен для обеспечения прибыли в краткосрочном периоде необходимо введение разных акций и доступных цен, что повысит привлекательность туристических продуктов.

Анализ текущей ситуации и диагностика инвестиционно-инновационной сферы в туризме делает необходимой разработку такой государственной политики, которая бы обеспечила базу инновационной деятельности, коммерческую реализацию научно-технических работ и ускоренный экономический рост. Это позволяет открыть перспективы для внедрения инновационной модели развития туристической отрасли и обеспечить качество и конкурентоспособность туристических продуктов.

Список использованных источников

1. Александрова А.Ю. Новейшее представление о сфере туризма как системы / А.Ю. Александрова // Современные проблемы сервиса и туризма. – 2014. – № 1. – С. 24–38.

2. Бондаренко М.П. Туристичний сектор економіки України: реалії та перспективи / М.П. Бондаренко // Економіка та прогнозування. – 2011. – № 1. – С. 104–109.

3. Данильчук В.Ф. Особенности формирования и развития туристических предприятий: монографія / В.Ф. Данильчук. – Донецк, ин.-т економіки промисловості НАН України, 2006. – 240 с.

4. Галиця І.О. Нові аспекти управління в туристичній індустрії / І.О. Галиця, І.Л. Мельник // Регіональна економіка. – 2012. – № 2. – С. 155–161.

5. Квартальнов В.А. Менеджмент туризма: финансы и бухгалтерский учет в туризме / В.А. Квартальнов. – М.: Издательство Финансы и статистика, 2005. – 336 с.

6. Шарко М.В. Методологические подходы к трансформации оценок туристической привлекательности регионов в стратегические управ-

Научный руководитель: Г.Г. Савина, д-р экон. наук, проф.

О.Д. Тринесва
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНФЛЯЦІЇ НА ВАЛЮТНИЙ КУРС

У процесі інтеграції України в світову спільноту для вітчизняних суб'єктів господарювання відкрились перспективи роботи не тільки на внутрішньому, але й на міжнародному фінансовому ринку. В останні роки надзвичайно розширилися можливості участі в ринку FOREX, який стає доступним майже кожному, і величезна кількість різних фірм прагнуть залучити до нього гроші клієнтів. Але робота на світових фінансових ринках потребує від потенційного інвестора досить глибоких економічних знань, які необхідні для аналізу тенденцій зміни ринку. Макроекономічні показники, що впливають на валютні курси загальновідомі. Це валовий національний продукт, платіжний баланс, а також рівні інфляції.

В цьому аспекті слід зазначити, що вагомий вклад в дослідження причинно-наслідкових зв'язків в макроекономіці внесли Лауреати Нобелівської премії з економіки за 2011 р. американці Томас Сарджент і Крістофер Сімс.

Т. Сарджент дослідив, як структурна макроеконометрика може застосовуватися для аналізу постійних змін в економічній політиці. Наприклад, він вивчав економічну ситуацію після закінчення Другої світової війни, коли багато країн спочатку проводили економічну політику, що сприяло підвищенню рівня інфляції, але в підсумку вдалися до систематичних змін, щоб забезпечити зниження зростання цін.

На макроекономічному рівні Сарджент довів, що через існування раціональних очікувань чиновники не можуть маніпулювати економікою шляхом систематичного обману населення несподіванками в економічній політиці .

Наприклад, центральні банки не можуть постійно знижувати рівень безробіття через послаблення монетарної політики – “друк грошей” – і активізацію ділової активності, оскільки люди раціонально передбачають майбутню інфляцію і будуть завчасно наповляти на збільшенні зарплати та вищих відсоткових ставок за свої вклади.

Дослідження і регулювання економічних процесів ускладнюється не тільки каскадом раціональних очікувань про майбутні події та припущень про очікування людей, а й складністю взаємозв'язку між шоками економічної політики та економіки.

Іншими словами, маючи лише ряд історичних даних про ВВП, інфляцію, відсоткові ставки, вченим надто складно визначити, де економічні зміни впливають на владу, де дії влади змінюють економічне середови-

ще, а де починають діяти очікування людей, корегуючи наслідки економічних та політичних змін.

Такий новий погляд на динамічність та випадковість в макроекономіці вимагав глибшого аналізу і більш складних математичних розрахунків. Сарджент дав поштовх для розвитку та використання нових економетричних методів для перевірки та вдосконалення теорії раціональних очікувань.

Сімс розробив метод аналізу наслідків шокових економічних заходів та подій, заснований на так званій векторній авторегресії. VAR-метод Сімса – це система лінійних рівнянь з багатьма змінними, яка описує залежність обраних цільових змінних від їхніх минулих значень, минулих значень решти параметрів та дії зовнішніх шоків.

Спрощеним прикладом застосування VAR-методу Сімса може бути обчислення наслідків жорсткої монетарної політики – підвищення відсоткової ставки центральним банком – на подальший обсяг ВВП країни та рівень інфляції.

За розрахунками Сімса наслідком цілеспрямованого підвищення процентної ставки стане різкий спад виробництва, а отже – й обсягу ВВП протягом першого року після монетарних заходів. Однак починаючи з шостого кварталу після підвищення ставки, ВВП повинен поступово і повільно зростати.

Тим часом вплив росту відсоткової ставки на інфляцію, заради чого зазвичай і вводяться жорсткі монетарні заходи, протягом року не відчуватиметься. Лише через рік-два посилення грошово-кредитної політики призведе до зниження цін в економіці.

Таким чином, приборкання інфляції виллється для регулятора у спад економічної активності та передбачатиме річну затримку. Попередньо обчисливши ефект від своїх дій, банківський регулятор може раціональніше розставити пріоритети: що важливіше – стабілізація цін чи зростання виробництва.

Центральні банки багатьох країн за останнє десятиліття перейшли до використання в процесі регулювання економіки режиму таргетування інфляції. Це потребує конструювання надійних моделей інфляції з урахуванням дії різноманітних економічних, політичних і соціально-психологічних факторів. Вчений аналізує проблемні аспекти економетричних моделей монетарної стабілізації цін і пропонує шляхи їх удосконалення.

Національний банк України в особі Ради НБУ на сьогодні перебуває у пошуку як пріоритетної стратегії грошово-кредитної політики, так і надійних економетричних моделей визначення прогнозних показників макроекономічного стану. Наявність численних факторів невизначеності щодо майбутнього змушує НБУ використовувати не стільки прогнозні моделі, скільки опиратися на експертні оцінки аналітиків.

Протягом трьох десятиліть методики Сімса і Сарджента набули використання в академічних і політичних колах. На нашу думку, в часи глобального посилення кризових явищ ідеї нобелівських лауреатів виявилися напрочуд корисними не лише для центральних банків, а й для фіскаль-

них органів державного управління та міжнародних організацій, дозволивши проаналізувати майбутні ефекти від антикризових заходів. Вітчизняні вчені продовжують аналізувати, застосовувати та доповнювати методологію емпіричних досліджень причинно-наслідкових зв'язків пристосовавши її до української економічної системи.

Науковий керівник: В.М. Шевченко, канд. наук з держ. упр., доц.

Наукове видання

**ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ СИСТЕМ
ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

III Всеукраїнська науково-практична конференція
молодих вчених та студентів

Тези доповідей

26 березня 2015 р.

(українською та російською мовами)

Комп'ютерна верстка *О.М. Гришкіна*

Підписано до друку 23.03.2015. Формат 60×84/16.

Ум. друк. арк. 4,18. Тираж 50 пр. Зам. № .

ПВНЗ «Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля».

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна В.І. Леніна, 18.

Тел. (056) 778-58-66, e-mail: gio@duer.edu

Свідоцтво ДК № 4611 від 05.09.2013 р.

Віддруковано у ТОВ «Роял Принт».

49052, м. Дніпропетровськ, вул. В. Ларіонова, 145.

Тел. (056) 794-61-05, 04

Свідоцтво ДК № 4765 від 04.09.2014 р.